

SVĚTOVÁ KNIHOVNA DLE OBSAHU

Jednotlivá díla vydáváme jakožto samostatné a vždy ukončené svazky. Cena každého jednotlivého díla jest 20 haléřů. Předplatné na 10 dísel (kterýchkoli) 2 K, pošt. K 2-20. Větší díla vycházejí ovšem ve svazcích dvojitých, trojnásobných atd. (tedy za 40, 60 atd. hal.). Svazky jsou číslo- vány; svazky dvojitě mají dvě čísla, trojitě tři čísla atd.

- Básně.**  
 Bryant, Thanatopsis a j. básně 828-829.  
 Byron, Lara 766.  
 Camoens, Lusovci I. 2 47-248. II. 278-280.  
 Carducci, Ody barbarské 384-385.  
 Nový výbor básní 401-402.  
 Celakovský, Ohlasy 67-68.  
 Čižinský, Výbor básní 509.  
 Dačický, Prostoprávda 206.  
 Erben, Kytice 190-191.  
 Hálek, V přírodě 420-421.  
 Alfréd 435.  
 Pohádky naší vesnice 437.  
 Ballady a romance 438.  
 Včerní pláně 442.  
 Hamerling, Ahasver v Římě 167-169.  
 Helms, Koliba písní 141-143.  
 Hněvkovský, Děvín 465-468.  
 Hugo, Nové překladky 197-198.  
 Ruy Blas 1019-21.  
 Immermann, Tulipánek 813-814.  
 Klášel, Ferina líšák 493-496.  
 Kolár, Slávy deera I. 307-310. II. 311-314.  
 Koubek, Básnickova cesta do pekla 406-408.  
 Langer, Výbor básní 755-756.  
 Leconte de Lisle, Nová řada básní 210.  
 Lee Hamilton, Seny imaginární 660-661.  
 Lenau, Savonarola 701-703.  
 Lomnický, Vybrané rýmování 358-359.  
 Longfellow, Básně 259-260.  
 Macpherson, Básně Ossianovy 322-323.  
 Mácha, Máj a jiné básně 8-9.  
 Moderní lyrika francouzská 300.  
 Musset, Výbor poesii 714-715.  
 Někrasov, Komu na Růši bláze? 484-6.  
 Neruda, Výbor básní 286-287.  
 Pfeiffer, Moravský, Pan Věšník 833-837.  
 Polák, Básnické spisy I. 582-4. II. 583-7.  
 Preradović, Básně 361-362.  
 Rozmlouvání Petra Svätého 360.  
 Shelley, Výbor lyriky 213-214.  
 Staročeské ballady 173.  
 Šolc, Prvoselky 458-462.  
 Tasso, Výbor lyriky I. 530-531.  
 II. 537. III. 542.  
 Vigny, Osudy 315-316.  
 Vivanti, Lyrika 454-455.  
 Vesel, Labyrint slávy 16-18.  
 Vrchlický, České ballady 201-202.  
 Portréty básníkův 3.  
 Satanela 69.  
 Výbor českoslov. lidové poesie 96-100.  
 Aharonian, Obrázky z turec. ovčerstí 343-6.  
 — Svazky vázané: Jednoduchý 52 hal., dvojitý 80 hal., trojitý K 108, větší svazky vždy o 48 hal. více.

HENRIK IBSEN:

# PANÍ Z NÁMORŮ.

(FRUEN FRA HAVET.)

HRA O PĚTI DĚJSTVÍCH.

PŘELOŽIL

JAROSLAV KVAPIL.



V PRAZE.

NÁKLADEM J. OTTY.

1906.

577 1404/505

SKL. 11.582

7216 71

HENRIK IBSEN - PANÍ Z NÁMORŮ

SLAVNÁ TVŮRKYNĚ ŽEN IBSENOVÝCH

PAMĚTI BETTY BENNINGSOVÁ V KODRANI

NECHŤ PŘIJME VLÍDNĚ TENTO PŘEKLAD.

J. K.



Veškerá práva vyhrazena.

Udrnada 209/101

54 K 11582



Tiskem Unies v Praze.

Tuto hru napsal šedesátiletý Ibsen r. 1888. Vane z ní teskné kouzlo pozdního léta, a prvé v ní umlká Ibsen propagátor, bojovník debater, ustupuje básníkovi. »Paní z námoří« napsána byla bezprostředně po »Rosmersholmu«, jímž se vyvrcholila nejen časově, nýbrž i myšlenkově a básnicky perioda děl Ibsenových, zahájená na sklonku let šedesátých veselohrou »Sdružení mladých« a projevivší se poprvé »Pillsfi společnosti« r. 1877. Je to období moderních her básníkůvých, učinivších jej teprve známým v celé Evropě, nejpatnátnější to období soudobého dramatu. A spolu období, jež dodatečně upozornilo celý svět na dřívější tvorbu Ibsenovu, na periodu jeho básní dramatických, vyčnívajících »Brandem« k nejvyšším vrcholům dramatického básnictví vůbec. Básník »Nápadníků trůnů«, »Císaře a Galilejského«, »Branda« a »Peera Gynta«, velikých těch žulových kvádrů v básnickém

chrámě minulého věku, stěží by byl ještě za živa došel takovéto pozornosti za hranicemi své vlasti, kdyby se nebyl stal po padesátém roce svého života tvůrcem »Nory«, »Příšer«, »Ne-přítele lidu«, »Divoké kachny« a »Rosmers-holmu«. A díla jeho životní jeseně, »Paní z ná-mofi« zahájená, rovněž by asi nebyla na ráz budila oné všeobecné a zbožné pozornosti, nebýtí her právě jmenovaných, které zazněly, jako zvony na poplách, které zburcovaly všechno mravní svědomí své doby, které se staly nej-typičtějším jejím výrazem. Ve věku, kdy jiní básníci umírají nebo umlkají, počal být Ibsen teprve dnešním Ibsenem. Jaká to mohutná tvůrčí potence, teprve na sklonku mužného a na prahu stařeckého věku najítí sama sebe, počítí sama sebe teprve vyžívát a vyjadřovat, vyžít a vyjádřit se docela — a pak ještě, když hesla a pochyby překonány, když básnické kredo celého života zváženo a přehodnoceno, zjas-něno vlastní negací a dovedeno k nejzazším metám synthese, vejítí s plnou slávou tvůrčí mohutnosti v osluněné kraje plného vyžívání, zamžené sic jako podzimní obzory, tajemné v svých tušeních a dohadech, ale stále svěže zatrpklé jako vůně říjnových hájů, stesknělé

7

sice vzpomínkou na mladost, ale krásné jiným způsobem a jinými sensacemi! Šedesátiletý Ibsen psal svou »Paní z námoří«, a tato Ellida, o deset let mladší sestra náhle procitnuvší a pak bojovné Nory, oč je řekl bych rytmičtější a duchovější, zvlášt pak obraznější, zobrazujíc už nejen ženu v jejích snech a touhách, ale samu přírodu, veliké a divé, záhadné a neko-nečné, děsivé a neodolatelné moře! Tady jsou už Ibsenovy osoby chvílemi sám symbol, jenž ostatně neopouští tvorby básnickovy skoro nikdy — vždyť už i ve hrách historických mívají jeho lidé a děje dvojitý smysl, vnější dějový a hlubší obrazný — ale jenž snad nikde nesplynul a nevyjádřil se tou měrou a tou šíří jako Ellidou Wanglovou a vedle ní tajemným cizincem, mnohojmenným a přec bezejmenným námořníkem, vraždícím i věrně milujícím, hrnoucím se znenadání jako příboj a zas ustupujícím, přízrakem, jemuž člověk neodolává a přec odolá. »Ten muž je samo moře!« praví o něm Ellida koncem třetího dějství — ale celá ta hra je samo moře, a nejvíc Ellida, mající jméno lodi a nikoli jméno křesťanské, jak říkával farář v námoř-ském Skjoldviku. Pohanské, neukojené moře!

se klenou v síavě svých nejsilnějších let nad rozlohy blahobytnějších národů jiných a nad všechnu současnost; je radostno žíti v době, kdy mateřština geniů se stává mluvou všelidskou, kdy se kácejí mravní a sociální a tím i národnostní předsudky celých věků, a kdy z milosti vyvolených nastává veliká, všelidská budoucnost. Ibsenův světový význam tkví arci jinde a hlouběji, než v této »Paní z námoří«, jeho »Brand« a »Rosmersholm« budou vedle ní svítit do věků — ale není-liž kouzelně spočinout na březích moře i tehdy, když bouřit přestalo a slavně ulehlo v záři zapadajícího slunce?

V listopadu 1905.

J. K.

Námořská vlast Ibsenova mluví a dýchá z této básně. A tak mluví z celé jeho tvorby, snad jen »Cařinu« s »Císařem a Galilejským« vyímajíc, neboť přes všelidskost všech významných Ibsenových osob a dějů tkvějí tyto stále v rodné zemi básníkův, z ní vycházejí a v ní mají své kořeny. Jako všichni velicí duchové, je také Ibsen básníkem národním, nikoli mluvou originálu či jmény a dějištěm svých her, nýbrž celou svou podstatou, nezbytnou souvislostí s životem, z něhož pošel, bolestí své doby a svých poměrů, hněvným vzpíráním se domácí nedostatečnosti, zkrátka svou »mateřštinou genia«, jak to pověděl výstižně český kritik o jiném velikém umělci soudobém. Životní dílo Henrika Ibsena, monumentální a světodějné, největší zajisté dílo dramatické od dob Shakespearových, vyšlo docela z vlastního národa. Nenávidělo jej a spolu milovalo, rvalo se s ním i pro něj, jím bylo kdysi zneuznáváno a zlehčováno — vždyť kdysi doma v Norsku nazvali Ibsena »velikou nulou«! — a dnes mu vděčí za svůj světový význam. Je radostno žíti malým, zapomínaným národům v současném světě, vyrůstají-li z nich, byť i ojedinelé, takovéto věkovité stromy, které

PANÍ Z NÁMORÍ.

---



## OSOBY:

Doktor Wangel, obvodní lékař.

Paní Ellida Wanglová, jeho druhá žena.

Boletta, jeho dcery z prvního manželství.

Hilda, výrostek,

Řídící učitel Arnholm.

Lyngstrand.

Ballested.

Cizinec.

Mládež z města.

Výletníci.

Hosté na letním pobytu.

(Děje se za letní doby v malém městě na fjordu  
severního Norska.)

---

Provozovací právo tohoto překladu náleží spolku českých spisovatelů belletristů Maji v Praze.

## První dějství.

(Dům doktora Wangla, s velikou krytou verandou v levo. Před domem a kolem domu zahrada. Pod verandou stožár na vlajku. Na pravo v zahradě besídka se stolem a židlemi. V pozadí plot s vrátky. Za plotem cesta podél pobřeží. Podél cesty stromoví. Tímto lze viděti fjord i vysoká pásma pohoří a hřbety hor v dálce.)

Je teplé, svítivě jasné letní jitro.)

(Ballested, muž středních let, se starou sametovou kamizolou a s uměleckým širákem, stojí pod stožárem na vlajku a obírá se šňůrou. Vlajka leží na zemi. Trochu opodál maliřský stojan s napsaným plátnem. Vedle na polní stoličce leží štěpce, paleta a maliřská skříňka.)

(Boletta Wanglova vchází otevřenými dveřmi zahradního pokoje na verandu. Přináší velikou vázu s květinami a staví ji na stůl.)

BOLETTA.

No, Ballestede, zdaliž pak to svedete?

BALLESTED.

Toť se ví, slečinko. Bodejť by ne. S dovolením — očekáváte dnes návštěvu?



BOLETTA.

Arciže, očekáváme dnes ráno řídicího Arnholma. Přijel minulé noci do města.

BALLESTED.

Arnholma? Počkejme, počkejme . . . Arnholma? Nejmenoval se Arnholm váš někdejší domácí učitel?

BOLETTA.

Ovšem. On je to.

BALLESTED.

I vida, vida! On se tedy zas podíval do téhle krajiny.

BOLETTA.

Proto bychom rádi vytáhli vlajku.

BALLESTED.

Jak se sluší a patří.

(Boletta jde zpátky do zahradního pokoje.)

(Záhy po té přichází Lyngstrand cestou z prava a stane se ujat, spatřiv stojan a malířské náčiní. Je to vyzábělý mladík, prostě, leč řádně oděný, usláblého vzezření.)

LYNGSTRAND

(za plotem).

Dobré jitro.

BALLESTED

(se otočí).

Hoho —! Dobré jitro. (Vytáhne vlajku.) Tak, už se třepetá. (Uváže šňůru a obírá se stojanem.) Dobré jitro, vášnosti. Nemám vlastně potěšení —

LYNGSTRAND.

Račíte být zajisté malíř?

BALLESTED.

Toť se ví. A proč bych nebyl malíř?

LYNGSTRAND.

Však pozoruji. Smím se osmělit a vejít?

BALLESTED.

Chcete se snad kouknout?

LYNGSTRAND.

Tuže rád bych se podíval.

BALLESTED.

No, neuvídíte ještě nic zvláštního. Ale jen račte. Pojdte blíž.

Henrik Ibsen. Pani z námofí.

LYNGSTRAND.

Díky.

(Vějde zahradními vrátky.)

BALLESTED

(maluje).

Obírám se právě tamhle fjordem mezi ostrovy.

Pozorují.

LYNGSTRAND.

BALLESTED.

Ale schází mi ještě figura. Model v městě ne a ne sehnat.

LYNGSTRAND.

Figura do toho přijde?

BALLESTED.

Ano, tady v popředí na skalisku má ležet polomrtvá mořská žínka.

LYNGSTRAND.

A proč polomrtvá?

BALLESTED.

Zabloudila sem z moře a netrefí zpátky, a teď tady leží a zajde v podkalu, rozumíme?

LYNGSTRAND.

Ach tak!

BALLESTED.

Zdejší domácí paní vnukla mi nápad, abych tohle maloval.

LYNGSTRAND.

A jak nazvete ten obraz, až jej domalujete?

BALLESTED.

Myslím, aby se nazval: »Smrt mořské žínky«.

LYNGSTRAND.

To se hodí výborně. Z toho lze provésti věru něco pěkného.

BALLESTED

(se naň podívá).

Odborník, prosím?

LYNGSTRAND.

Jako malíř?

BALLESTED.

Ano.

LYNGSTRAND.

Ne, nejsem. Ale chci se státi sochařem. Jmenuji se Hans Lyngstrand.

BALLESTED.

Tak, tak, sochařem? Sochařství je také tuze pěkné umění, je, je! — Tuším, že už jsme se viděli několikrát na ulici. Iste už tady ů nás dávno?

LYNGSTRAND.

Nikoli, teprve čtrnáct dní. Ale hledím tu zůstat po celé léto.

BALLESTED.

Užívat lázeňského života? Což?

LYNGSTRAND.

Musím se hledět trochu zotavit.

BALLESTED.

Cožpak churavíte?

LYNGSTRAND.

Ano, jsem vlastně tak trochu neduživého ústrojí. Ale celkem to není nebezpečno. Na prsou mne to nějak svírá.

BALLESTED.

No, to je maličkost! Ostatně byste si mě promluvit se zkušeným lékařem.

LYNGSTRAND.

Chci se zeptat doktora Wangla, až se udá.

BALLESTED.

To se jen zeptejte. (Vyhledne na levo.) Zas přijíždí parník. A pasažerů na palubě jako much. V posledních letech přibývá tu báječně cestovatelů.

LYNGSTRAND.

Opravdu, i mně se zdá, že se zde množství lidí střídá.

BALLESTED.

A hostí na léto máme tu také dost a dost. Někdy mám až strach, že naše milé město po vši té cizotě svého rázu pozbude.

LYNGSTRAND.

Ráčíte býti zdejší rodák?

BALLESTED.

Ne, nejsem. Ale akla — aklimatisoval jsem se. Srostl jsem s tím místem časem i zvyklostí.

LYNGSTRAND.

Už tu tedy dlouho bydlíte?

BALLESTED.

No, nějakých sedmnáct, osmnáct let. Přišel jsem sem se Skivovou divadelní společností. Ale tady jsme se octli na holičkách. Společnost se tedy rozešla a rozprášila se.

LYNGSTRAND.

Vy sám jste tu však zůstal?

BALLESTED.

Zůstal. A časem se mi to zcela vyplatilo. Víme, byl jsem tehdy zaměstnán především v oboru dekoračním.

(Boletta přichází s houpací židli, již postaví na verandu.)

BOLETTA

(mluví do zahradního pokoje).

Hildo, podívej se, je li tam tatínkova vyšívaná podnožka.

LYNGSTRAND

(přistoupí k verandě a zdraví).

Dobré jitro, slečno Wanglova.

BOLETTA

(u zábradlí).

I podívejme se, pan Lyngstrand! Dobré jitro. Odpustte na chvíličku, já jenom —

(Zajde do domu.)

BALLESTED.

Znáte se s rodinou?

LYNGSTRAND.

Nepřilíš. Sešel jsem se jen tu a tam se slečnami u jiných lidí. A pak jsem mluvil nedávno o koncertě na »vyhlídce« pár slov s milostivou. Řekla, abych je někdy navštívil.

BALLESTED.

Přítelíčku, té známosti si hledte.

LYNGSTRAND.

Však té zamýšlím vykonat návštěvu. »Visitu«, jak se říká. Jen kdybych měl záminku —

BALLESTED.

E což, záminku! (Vylézne na levo.) I hrom ty boty! (Sbírá své náčiní.) Parník už je na můstku. Musím do hotelu. Snad mne bude některý nově přichozí potřebovat. Víme, zabýváme se také střiháním vlasů a holičstvím.

LYNGSTRAND.

Věru, jste náramný všeuměl.

BALLESTED.

V malých městech musí se člověk v různých oborech ak — aklimatisovat. Kdybyste někdy potřeboval něco na vlasy, řekněme pomádu nebo cosi takového, jen se ptejte na tanečního mistra Ballesteda.

LYNGSTRAND.

Tanečního mistra —?

BALLESTED.

I tedy třeba na předsedu trubačského spolku.

Dnes večer máme koncert na »vyhlídce«. Má úcta — má úcta!

(Vyjde s malířským náčiním za plot a zajde na levo.)

(Hilda vychází s podnožkou. Boletta přináší ještě květiny. Lyngstrand pozdravuje Hildu zdola ze zahrady.)

HILDA

(u zábradlí, aniž by pozdrav opětovala).

Boletta povídá, že si sem dnes troufáte.

LYNGSTRAND.

Ano, osmělil jsem se, vstoupit na chvílku.

HILDA.

Patrně jste byl právě na ranní vycházce.

LYNGSTRAND.

Ó ne, dnešní procházka byla nijaká.

HILDA.

Koupal jste se?

LYNGSTRAND.

Ano, byl jsem chvíličku ve vodě. Viděl jsem tam dole vaši paní matinku. Šla do své kabiny.

HILDA.

Kdo že tam šel?

LYNGSTRAND.

Vaše paní matinka.

HILDA.

Ach tak, tak.

(Postaví podnožku k houpací židli.)

BOLETTA

(jakoby chtěla ten hovor přerušit).

Nezablédli jste ve fjordu tatínekův člun?

LYNGSTRAND.

Věru, zdálo se mi, že jede nějaký plachetní člun k pobřeží.

BOLETTA.

Toť byl jistě tatínek. Byl venku na ostrovech u nemocných.

(Hledí si pořádku na stole.)

LYNGSTRAND

(pokročí na schody verandy).

Ale máte to tu krásných květin!

BOLETTA.

Vypadá to hezky, že?

LYNGSTRAND.

Ó, překrásně! Tot jakoby byl nějaký svátek v domácnosti.

HILDA.

Však je.

LYNGSTRAND.

Dovtípil jsem se. Patrně narozeniny pana otce.

BOLETTA

(varujíc Hildu).

Hm — hm!

HILDA

(nedbajíc toho).

Ne, maminčiny.

LYNGSTRAND.

Tak — narozeniny vaší paní matky.

BOLETTA

(tíše, rozmrzle).

Ale, Hildo —!

HILDA

*(rovněž).*

I dej mi pokoj! *(Lyngstrandovi.)* Patrně půjdete teď domů snídat?

LYNGSTRAND

*(sestoupí se schodů).*

Ano, měl bych něčeho pojit.

HILDA.

V hotelu je o vás jistě dobře postaráno?

LYNGSTRAND.

Nebydlím už v hotelu. Prodražovalo se mi to.

HILDA.

A kde teď bydlíte?

LYNGSTRAND.

Nahoře u paní Jensenové.

HILDA.

U které paní Jensenové?

LYNGSTRAND.

U té paní báby.

HILDA.

Pardon, pane Lyngstrande, mám opravdu víc na práci, než —

LYNGSTRAND.

Ach, neměl jsem to říkat.

HILDA.

Copak?

LYNGSTRAND.

Co jsem právě řekl?

HILDA

*(nemilostivě, změníví její očima).*

Naprosto vám nerozumím.

LYNGSTRAND.

Ne, ne. Ale teď se musím prozatím dámám poroučet.

BOLETTA

*(pokročí ke schodům).*

S bohem, s bohem, pane Lyngstrande! Pro dnešek už odpusťte. — Ale jindy, budete-li mít hodně pokdy, a bude-li se vám chtít, jen k nám přijďte, navštívít tatínka — i nás ostatní.

BOLETTA

(sejde mu zahradou v ústrety).

To's hodný, že už jdeš.

HILDA

(sejde rovněž k němu).

Máš už teď celý den prázdnno, tatínku?

WANGEL.

Ó ne, musím později ještě na chvílku dolů do kanceláře. — Slyšte, nevíte, přijel-li Arnholm?

BOLETTA.

Ano, přijel minulé noci. Vzkázaly jsme do hotelu.

WANGEL.

Tedy jste ho ještě neviděly?

BOLETTA.

Ne. Ale jistě sem přijde ještě dnes ráno.

WANGEL.

Jistě že přijde.

HILDA

(jej tabá).

Tatínku, rozhlédni se.

LYNGSTRAND.

Ano, díky. S radostí přijdu.

(Pozdraví a odejde zahradními vrátky. Jda venku na levo, zdraví ještě jednou na verandu.)

HILDA

(polohlasem).

Adijé, mosijé! A že se pěkně poroučím paňmámě Jensenové!

BOLETTA

(tíše, zatáhnuvši ji za ruku).

Hildo —! Děvče nezvedené! Máš ty rozum? Vždyť to mohl slyšet.

HILDA.

Eh, na tom mi kozla sejde!

BOLETTA

(vyhlédne na pravo).

Tatínek jde.

(Doktor Wangel přichází stezkou z prava, v cestovním obleku, nesa malý cestovní vak.)

WANGEL.

Tu mne zas máte, dětičky!

(Vejde zahradními vrátky.)



WANGEL

(pohlédne k verandě).

Však už vidím, dítě. Vypadá to tu tuze slavnostně.

BOLETTA.

Vid, že jsme to hezky upravily?

WANGEL.

Arciže, arcíže. Jsme — jsme sami doma

HILDA.

Ano, ona šla —

BOLETTA

(rychle vpadne).

Matinka se šla koupat.

WANGEL

(pohlédne vliďně na Bolettu a pohládí jí. Pak řekne trochu váhavě).

Slyšte, dětičky — to má tak zůstat celý den? A vlajka má být celý den vytažena?

HILDA.

Inu, toť se ví, tatínku!

WANGEL.

Im — ovšem. Ale vidíte —

BOLETTA

(mžourá a kývá naň).

Uhodneš přece, že jsme to všechno udělali k vůli řídicímu Arnholmovi. Přejde-li tě tak dobrý přítel poprvé navštívit —

HILDA

(se usmívá a štouchá jej).

Považ, tatínku, někdejší Bolettin učitel!

WANGEL

(se pousměje).

Jste vy to cháska! Inu, můj ty bože, konec konců je to přirozeno, že vzpomínáme těch, kdož už nejsou s námi. Ale přec —. Tu máš, Hildo! (Podává jí vak.) Ať to donesou dolů do kanceláře. — Ne, dětičky, mně se to nelíbí. Tenhle způsob, víte? Že tak každého roku —. No, jakáž pomoc! Patrně to jinak nejde.

HILDA

(chce s vakem na levo zahradou, ale stane, obrátí se a ukazuje ven).

Koukejte, ten pán. Toť jistě ten řídicí.

Henrik Ibsen: Pani z námorí.

BOLETTA

(se podívá).

Ten tam? (Zasměje se.) No, ty bys tomu dala!  
Ten přistárý človíček, myslíš, to že je Arn-  
holm?

WANGEL.

Počkej, holka. I na moutě milou, mně se  
zdá, že je to! — A věru, je to on!

BOLETTA

(se tam zadívá s tichým údivem).

Bůh milý ví, mně se také zdá —!

(Řídící Arnholm, v elegantním procházkovém oděvu, se zla-  
tými brýlemi a s tenkou hůlkou, zjeví se cestou venku v levo.  
Pohlédne do zahrady, pozdraví vřídlně a vejde zahradními vrátky.)

WANGEL

(jde mu vstříc).

Vítám vás, milý Arnholme. Srdečně vás  
vítám v našem starém příbytku!

ARNHOLM.

Děkuji pěkně, děkuji pěkně, zlatý pane  
doktore. Tisíckrát děkuji.

(Tisknou si ruce a jdou pospolu zahradou.)

ARNHOLM.

I podívejme se, děti! (Podává jim ruku a hledí na ně.)  
Ty dvě bych bezmála nepoznal.

WANGEL.

To bych řekl!

ARNHOLM.

A přec — Bolettu snad přec. — I baže,  
Bolettu bych přec jen poznal.

WANGEL.

Kdož ví, kdož ví! Toť už je osm, devět  
let, co jste je posledně viděl. Ba, ba, za tu  
dobu se tady ledaco změnilo.

ARNHOLM

(se rozhlíží).

Ani bych nesoudil. Leda že stromy pořádně  
vzrostly — a pak, že tady ta besídka —

WANGEL.

No ne, co do vnějšku —

ARNHOLM.

(se usměje).

A pak, arci: máte ted' doma dvě velké dcery  
na vdávání.

WANGEL.

No, na vdávání jen jednu.

\*

HILDA

(polohlasem).

Vida tatínka!

WANGEL.

Ale teď abychom si sedli na verandu. Je tam větší chládek než tady. Prosím!

ARNHOLM.

Pěkně děkuji, pěkně děkuji, milý doktore!

(Jdou nahoru. Wangel usadí Arnholma do houpací židle.)

WANGEL.

Tak, teď si hezky pohovte a odpočiňte si. Zdá se věru, že vás cesta trochu namohla.

ARNHOLM.

Ó, na tom nezáleží! V tomhle okolí —

BOLETTA

(Wanglovi).

Neměli bychom přinést trochu sodovky a ovocné šťávy do zahradního pokoje? Tady venku bude jistě záhy horko.

WANGEL.

Přineste, děti, přineste. Přineste nám sodovku a šťávu. A snad také trochu koňaku

BOLETTA.

Také koňak?

WANGEL.

I jen trochu. Kdyby někdo chtěl.

BOLETTA.

No, tedy —. Hildo, dones ten vak dolů do kanceláře.

(Boletta vejde do zahradního pokoje a zavře za sebou dvíře. Hilda vezme vak a zajde zahradou v levo za dům.)

ARNHOLM

(se díval za Bolettou).

Opravdu, ta je statná —. To vám dorostlo dvě statných děvčat.

WANGEL

(usedne).

Zdá se vám také?

ARNHOLM.

Věřu, Boletta mne zrovna překvapila. A Hilda také! — A což vy, milý doktore ... Chcete tady zůstat po celý život?

WANGEL.

Ach ovšem, patrně zůstanu. Narodil jsem se tu, stála tu má kolébka. Tady jsem tak šťastně žil s tou, jež nás tak záhy opustila. S ženou, již jste znal z dřívějšíka, Arnholme.

ARNHOLM.

Ba — ba.

WANGEL.

A teď tu žiji šťastně s ženou, jež nastoupila její místo. Věru, mohu říci, že mi byl osud celkem přízniv.

ARNHOLM.

Ale děti z druhého manželství nemáte?

WANGEL.

Předě dvěma — před půltřetím rokem narodil se nám hošík. Ale dlouho jsme ho neměli. Zemřel za čtyři — za pět měsíců.

ARNHOLM.

Vaše paní není dnes doma?

WANGEL.

I je — přijde jistě co nevidět. Šla se dolů koupat. Chodí den co den, po všechem ten čas. Ať je jaké chce povětrí.

ARNHOLM.

Je jí něco?

WANGEL.

Takto jí vlastně nic není. Ačkoli byla v posledních několika letech nápadně nervosní. Totiž občas. Ani se v tom dobře nevyznám, co se to s ní vlastně děje. Ale vidíte, do vody, toť je živel jejího života.

ARNHOLM

Pamatuji se z dřívějšíka.

WANGEL

(s úsměvem sotva znatelným).

Arci, znáte Ellidu z těch časů, kdy jste byl učitelem tam v Skjoldvikku.

ARNHOLM.

Zajisté. Přicházela často na faru návštěvou. A většinou jsem se s ní setkával, navštěvuje jejího otce na majáku.

WANGEL.

Věřte, ta doba tam zanechala v ní hluboké stopy. Zdejším lidem nejde to ani na rozum. Říkají jí »paní z námoří«.

ARNHOLM.

Podívejme se!

WANGEL.

Ano. A vidíte, proto —. Jen si s ní pohovořte o někdejších časech, milý Arnholme. To jí náramně potěší.

ARNHOLM

(se podívá naň s pochybou).

Což se nějak důvodně domníváte?

WANGEL.

Ó zajisté.

ELLIDIN HLAS

(se ozve na pravo v zahradě).

To's ty, Wangle?

WANGEL

(povstane).

Ano, miláčku.

(Pani Ellida Wanglová, zabalena velikým, lehkým šátkem, mokrý vlas majíc po zádech rozpuštěný, přichází stromovým u besídky. Řídící Arnholm povstane.)

WANGEL

(se usměje a vztáhne jí ruce v ústrety).

Ejhle — mořská paní!

ELLIDA

(vyjde rychle na verandu a chopí se jeho rukou).

Bohudík, že's už zas tady! Kdy's přišel?

WANGEL.

Právě ted. Před chvíličkou. (Ukáže na Arnholma.)  
Což nepozdravíš starého známého —?

ELLIDA

(podává Arnholmoví ruku).

Tu jste tedy. Vítám vás! A odpustte, že  
jsem nebyla doma —

ARNHOLM.

Ach, prosím. Jen bez okolků —

WANGEL.

Byla voda dnes svěží?

ELLIDA.

Svěží! Bože, tady voda nikdy není svěží.  
Tak vlažná a tak mdlá. Och! Voda ve zdejších  
fjordech stūně.

ARNHOLM.

Stūně?

ELLIDA.

Ba stůně. A myslím, že se v ní i člověk rozstůně.

WANGEL

(s úsměvem).

Pěkně doporučuješ zdejší lázně!

ARNHOLM.

Spíš se mi zdá, paní Wanglová, že váš vztah k moři a ke všemu námořskému je zvláštní.

ELLIDA.

Ach, možná dost. Skoro bych tomu sama uvěřila. — Ale podívejte se na tu slavnostní úpravu, již tu děvčata na vaši počest uchytila!

WANGEL

(v rozpacích).

Hm —. (Dívá se na hodinky.) Ale teď pomalu musím —

ARNHOLM.

Opravdu na mou počest —?

ELLIDA.

To přec uhodnete. Takovou slávu neděláme denně. — Och, jak je tu dusně horko pod střechou! (Sejde do zahrady.) Pojdte sem dolů. Tady je aspoň trochu vzduchu. (Usedne v besídce.)

ARNHOLM

(tam jde).

Tady se zdá být věru svěží vánek.

ELLIDA.

Arci, komu se zvyklo na dusnou atmosféru hlavního města, jako vám. Slyšela jsem, tam že prý je v létě strašně.

WANGEL

(jenž rovněž sešel do zahrady).

Slyš, má zlatá Ellido, teď musíš našeho milého přítele sama chvilku vyřázet.

ELLIDA.

Máš co dělat?

WANGEL.

Ano, musím dolů do kanceláře. A potom se musím trochu ustrojít. Ale nezdržím se dlouho —

ARNHOLM

(usedá v besídce).

Jen nepospíchejte, milý doktore. Však my si už s vaší paní nějak ten čas zkrátíme.

WANGEL

(kývá).

O zajisté, nepochybují. No, tedy na shledanou!

(Odejde zahradou na levo.)

ELLIDA

(po krátké přestávce).

Nezdá se vám, že se zde pěkně sedí?

ARNHOLM.

Což mně, mně se sedí dobře.

ELLIDA.

Této besídce říká se moje besídka. Neboť tu jsem já dala zřídit. Či vlastně Wangel — mně k vůli.

ARNHOLM.

Zde tedy obyčejně sedáváte?

ELLIDA.

Ano, zde prosedím většinu dne.

ARNHOLM.

Patrně s děvčaty?

ELLIDA.

Ne, děvčata se zdržují víc na verandě.

ARNHOLM.

A Wangel?

ELLIDA.

Ach, Wangel chodí sem a tam. Hned je tady u mne a hned zas tam u dětí.

ARNHOLM.

Tomu jste vy chtěla?

ELLIDA.

Myslím, že všem je při tom nejlíp. Vždyť můžeme navzájem hovořit — zadržá-li se nám občas, že si máme co povědět.

ARNHOLM

(chvilí zamýšlen).

Když jsem se s vámi sešel naposled —. V Skjoldvikku, myslím —. Hm, to už je dávno —.

ELLIDA.

To už je najisto deset let, co jste byl tam venku u nás.

ARNHOLM.

Ano, asi deset. Ale vzpomenu-li si na vás tam na majáku —! Na tu pohanku, jak vás nazýval starý farář, protože vás dal váš otec pokřtít jménem lodi, jak říkal, a nikoli jménem křesťanským —

ELLIDA.

No, a —?

ARNHOLM.

Spíš bych se byl nadál všeho jiného, než že se tu s vámi shledám jako s paní Wanglovou.

ELLIDA.

Tehdy přec ještě Wangel nebyl —. Tehdy ještě žila první matka dětí. Jejich pravá matka —

ARNHOLM.

Zajisté, zajisté. Ale byť i toho nebylo bývalo —. Kdyby byl býval dočista svoboden — přec bych se nebyl nadál, že to tak dopadne.

ELLIDA.

Já rovněž ne. Nikdy a nikdy — tehdy.

ARNHOLM.

Však je Wangel zdárný muž. Takový poctivec. Z gruntu srdce dobrák, laskavý ke všem lidem —

ELLIDA

(vřele a srdečně)

Opravdu, opravdu jel!

ARNHOLM.

— ale myslím, že je načisto jiný, než vy.

ELLIDA.

Pravdu máte. Věru že je.

ARNHOLM.

No, jak se to tedy stalo? Jak se to stalo?

ELLIDA.

Ach, milý Arnholme, na to se mne ani neptejte. Nedovedla bych vám to vůbec vysvětlit. A byť bych i dovedla, nikdy byste přece nebyl s to, abyste to sebe méně chápal a srozuměl.

ARNHOLM.

Hm — (Tiseji.) Svěřila jste někdy svému muži něco o mně? Myslím arci, o tom marném pokuse, jenž mne kdysi popadnul?

ELLIDA.

Ne. Co vás to napadá? Slovem jsem se mu nezminila o tom — o tom, co tu naznačujete.



ARNHOLM.

To jsem rád. Skličovalot mne poněkud po-  
myšlení —

ELLIDA.

Není nikterak třeba. Řekla jsem mu poaze,  
což je pravda, že jsem vás měla tuze ráda, a  
tam venku že jste byl mým nejuvěrnějším a  
nejlepšíím přítelem.

ARNHOLM.

Děkuji vám. Ale teď mi povězte, proč jste  
mi nikdy nepsala, když jsem odešel?

ELLIDA.

Myslila jsem, že by vám snad bylo líto,  
zvědět o ženě, která — která vám nemohla  
býti tím, čím jste si přál. Myslila jsem, tím  
že bych jen staré rány jitrila.

ARNHOLM.

Hm —. Ba, ba, snad jste měla pravdu.

ELLIDA.

Ale proč jste vy nikdy nepsal?

ARNHOLM

(na ni pohledne a s lehkou výčitkou se usměje).

Já? Já měl začít? Snad abych vzbudil po-

dezření, že se pokouším nanovo? Po takové  
porážce, jaké jsem zakusil?

ELLIDA.

Arci, arci, chápu to také. — A nepomýšlel  
jste později nikdy na jiný svazek?

ARNHOLM.

Nikdy. Zachoval jsem věrnost svým upo-  
mínkám.

ELLIDA

(napolo žertem).

Ach, což! Nechte těch starých smutných  
upomínek. Myslím, že byste přec měl raději  
pomýšlet, abyste se šťastně oženil.

ARNHOLM.

To by však musilo být už záhy, paní  
Wanglová. Nezapomeňte: mám už opravdu —  
s hanbou to povídám — sedmatřicítku za  
zády.

ELLIDA.

O důvod víc, abyste si pospíšil. (Chvíli mlčí,  
pak řekne vážně a tlumeným hlasem.) A teď poslyšte,  
milý Arnholme — teď vám něco povím, co  
bych tehdy nebyla mohla živou mocí vyslo-  
viti, byť i mne to život stálo.

Henrik Ibsen: Paní z námoří.

ARNHOLM.

Což pak?

ELLIDA.

Když jste vy, jak jste právě řekl — ten marný pokus udělal — nemohla jsem vám jinak odpovědět, než jak se tehdy stalo.

ARNHOLM.

Vím. Neměla jste pro mne nic krom od-  
daného přátelství. Vždyť to vím.

ELLIDA.

Ale nevíte, že tehdy všechno moje myšlení  
a toužení někam jinam směřovalo.

ARNHOLM.

Tehdy!

ELLIDA.

Arcíže.

ARNHOLM.

Ale toť nemožno! Mýlíte se v čase. Domní-  
vám se, že jste tehdy Wangla sotva znala.

ELLIDA.

Nemluvím o Wanglovi.

ARNHOLM.

Že ne o Wanglovi? Ale tehdy, v Skjold-  
viku —. Nevzpomínám si přec ani na jedi-

ného tamního člověka, o němž bych pokládal  
možným, že byste se mu byla mohla zasíbit.

ELLIDA.

Ba, ba — věru. Všaktě to bylo všechno  
tak šílené — div by člověk nepřišel o rozum.

ARNHOLM.

Tot mi musíte povědět o tom podrobněji!

ELLIDA.

Ach, stačí, víte-li, že jsem tehdy byla za-  
dána. A to teď přec víte.

ARNHOLM.

A nebýt tehdy zadána?

ELLIDA.

Což?

ARNHOLM.

Byla by vaše odpověď na můj dopis jinak  
dopadla?

ELLIDA.

Jakž bych to věděla? Když přišel Wangel,  
dopadla odpověď přece jinak.

ARNHOLM.

A nač mi vypravujete, že jste tehdy byla  
zadána?

ARNHOLM.

Ale má zlatá paní Wanglová — teď se vyslovte docela!

ELLIDA.

Nuže! Zkusím to. Jak byste si vysvětlil jakožto rozumný muž, že — (Vyhlédne a ustane. Počkejte, později. Jde sem návštěva.

*(Lyngstrand zjeví se cestou zleva a vejde do zahrady. Má květinu v knoflíkové dírce a nese velkou, pěknou kytičku, zabalenou papírem a s hedvábnou stuhou. Stane poněkud váhavě a nerozhodně u verandy.)*

ELLIDA

*(vyjde z besídky).*

Patrně hledáte děvčata, pane Lyngstrande?

LYNGSTRAND

*(se obrátí).*

Ach, milostivá paní je zde. *(Pozdraví a přistoupí.)* Ne, nehledám. Vás hledám, paní Wanglová. Ráčila jste mi přec dovolit, abych vás navštívil —

ELLIDA.

Zajistě, jste nám vždycky vítán.

LYNGSTRAND.

Tisícere díky. A že se to právě tak šťastně

ELLIDA

*(povstane jaksi úzkostliva a neklidna).*

Protože je mi třeba někoho, komu bych se svěčila. Ne, ne, jen sedte!

ARNHOLM.

Váš muž tedy neví o ničem?

ELLIDA.

Doznala jsem mu hned z počátku, že moje myšlení bylo kdysi kdes jinde. Víc nechtěl zvědět. A později jsme se toho nikdy nedotkli. Vždyť to bylo vlastně pouhopouhé šílenství. A vždyť pak bylo zas hned po všem. Totiž — jistým způsobem.

ARNHOLM

*(povstane).*

Len jistým způsobem? Ne docela!

ELLIDA.

Ó přec, přec, zajistě! Ach bože, není to nikterak tak, milý Arnholme, jak se domnívám. Je to cosi zcela nepochopitelného. Nevím, jak bych to vyprávěla. Vy byste si leda myslil, že jsem byla churava. Či že jsem se nadobro smyslů minula.

hodí, že právě dnes jest u vás v domě slavno —

ELLIDA.

Tak, víte to!

LYNGSTRAND.

Ó ano. A proto se osměluji, podati milostivé paní tuto —

(Pokloní se a podá kytici.)

ELLIDA

(s úsměvem).

Ale, drahý pane Lyngstrande, nebylo by lip, abyste podal sám své krásné květiny panu řídicímu Arnholmovi? Vždyť přec jeho se —

LYNGSTRAND

(hledí s nejistotou na oba).

Račte odpustit — neznám toho cizího pána. Je to jen —. Přicházím za účelem narozenin, milostivá paní.

ELLIDA.

Narozenin? Toť jste se zmýlil, pane Lyngstrande. Nikdo u nás nemá narozenin.

LYNGSTRAND

(se chytrácky usměje).

O však já vím. Ale nezdá se mi, že je to tajnost.

ELLIDA.

Což pak víte?

LYNGSTRAND.

Že jsou dnes na —, že je dnes výroční den narození milostivé paní.

ELLIDA.

Moje?

ARNHOLM

(pohlédne na ni tázavě).

Dnes? Ó ne, nikterak.

ELLIDA

(Lyngstrandovi).

Jak vás to napadlo?

LYNGSTRAND.

Slečna Hilda to prozradila. Byl jsem tu na skok před chvílí. I ptal jsem se slečen, nač tolik té květinové výzdoby a ta vřajka —

ELLIDA.

No ovšem; a —?

LYNGSTRAND.

— a slečna Hilda mi řekla: jsou dnes narozeniny maminčiny.

ELLIDA.

Maminčiny —! Ach tak!

ARNHOLM.

Aha! (Navzajem s Ellidou pohlédnou významně na sebe.)  
Nuže, paní Wanglová, ví-li to tedy tento  
mladý pán —

ELLIDA

(Lyngstrandovi).

Když to tedy víte —

LYNGSTRAND

(podává znovu kytici).

Smím se tedy osměliti blahopřát —

ELLIDA

(vězme květiny).

Děkuji vám srdečně. — Nesednete si na  
chvilku, pane Lyngstrande?

(Ellida, Arnholm a Lyngstrand usednou v besídce.)

ELLIDA.

Moje narozeniny, pane řídící, měly být  
tajemstvím.

ARNHOLM.

Rozumím. Nebylo to pro nás nezasvěcence.

ELLIDA

(kladě kytici na stůl).

Právě. Pro nezasvěcence.

LYNGSTRAND.

Však to živé duši nepovím.

ELLIDA.

Ó, tak jsem to nemínila . . . Ale — jakpak  
se máte? Zdá se mi, že vypadáte líp, než  
dříve.

LYNGSTRAND.

Opravdu, myslím, že se mi daří dost dobře.  
A napřesrok, budu-li moci odcestovat na jih —

ELLIDA.

Toť přec bude možno, jak děvčata po-  
vídají.

LYNGSTRAND.

Ano, mámť v Bergenu dobrodince, jenž mne  
protežuje. A ten mi slíbil, že mi napřesrok  
vypomůže.

ELLIDA.

Kterakpak jste ho našel?

LYNGSTRAND.

Tuže šťastnou náhodou. Byl jsem totiž kdysi  
na moři s jednou jeho lodí.

ELLIDA.

Tak? Vás to tedy tenkrát vábilo na moře?

LYNGSTRAND.

Naprosto ne. Ale když mi zemřela matka, nechtěl otec, abych se déle zdržoval doma. I poslal mne na moře. Na zpáteční cestě se nám v kanále ztroskotala loď. A to bylo celkem moje štěstí.

Jak to?

ARNHOLM.

LYNGSTRAND.

Inu, právě při tom ztroskotání stal se mi ten ouraz. Tady, na plicích. Ležel jsem dlouho v ledové vodě, než mne našli a zachránili. A toť jsem musil moře přece zanechat. — Ba, bylo to věru velké štěstí.

ARNHOLM.

Tak? Zdá se vám?

LYNGSTRAND.

Ano. Neboť ten ouraz není nadále nebezpečen. A teď mohu přec být sochařem, čehož jsem si z plna srdce přál. Považte — modelovat z té podivuhodné hlíny, která se tak jemně v prstech utváří!

ELLIDA.

A co chcete modelovat? Tritony nebo mořské žínky? Či dokonce staré Wikingy —?

LYNGSTRAND.

Ne, nic takového z toho nepojde. Jak jen bude možno, pokusím se o veliké dílo. O skulpturu, jak se říká.

ELLIDA.

Nu ovšem — ale co má ta skupina představit?

LYNGSTRAND.

Ó, má to být něco, čeho jsem sám zažil.

ARNHOLM.

Zajisté, zajisté — toho dbejte.

ELLIDA.

Ale co to má být?

LYNGSTRAND.

Myslil jsem si, aby to byla mladá žena námořnickova, ana leží a na podiv nepokojně spí. A jako že také sní. Troufám si svést, aby to bylo znát, jak sní.

ARNHOLM.

A to je všechno ?

LYNGSTRAND.

Má v tom být ještě jedna postava. »Zjevení«, jak se říká. Totiž její muž, jemuž ona porušila věrnost, když byl v dáli. A ten utonul v moři.

ARNHOLM.

Jakže povídáte — ?

ELLIDA.

Že utonul ?

LYNGSTRAND.

Ano. Utonul na širém moři. A tof to zvláštní, že přec přišel domů. V noci, za spaní. A teď stojí u lože a hledí na ni. Má tam státi všecek zmočen, jakoby jej byli z vody vytáhli.

ELLIDA

(se opře nazad v židli).

Věru, prazvláštní věc. (Zavře oči.) Vidím to živě před sebou.

ARNHOLM.

Ale, světe milosrdný, pane — pane — ! Řekl jste, že to bude něco, čeho jste sám zažil.

LYNGSTRAND.

Arciže — já toho věru zažil. Totiž: jistým způsobem.

ARNHOLM.

Zažil, že nebožtík —

LYNGSTRAND.

Ovšem nepovídám: bezprostředně zažil. Nezažil skutečně, tof se ví. Ale přec tak —

ELLIDA

(živě, napjatě).

Povídejte mi všechno, co víte a co můžete povídat. Tahle věc musí mi být zcela zřetelna.

ARNHOLM

(s úsměvem).

Ano, ano, tof je něco pro vás. Taková námořská nálada.

ELLIDA.

Nuže, jak to bylo, pane Lyngstrande ?

LYNGSTRAND.

Tedy tak. Když jsme tehdy chtěli se svou plachetní lodí domů, z města, řečeného Hali-fax, musili jsme tam zanechat nadplavčího v nemocnici. Místo něho nastoupil jakýsi Amerikán. Tento nový nadplavčí —

ARNHOLM.

Ten Amerikán?

LYNGSTRAND.

— ano; ten si vypůjčil kteréhosi dne od kapitána balík starých novin a ty pořád a pořád čteš. Že prý se chce naučit norský, po-  
vídal.

ELLIDA.

Nu? A —?

LYNGSTRAND.

Jedenkrátvečer byla ohromná bouře. Všechno mužstvo bylo na palubě. Mimo nadplavčího a mne. On si totiž zvrtnul nohu a nemohl na-  
šlápnout. A mně také bylo nevalně, a ležel jsem v kajutě. On tedy seděl uvnitř a četl  
zas ty staré noviny —

ELLIDA.

Ovšem! Ovšem!

LYNGSTRAND.

Ale jak byl nejlíp do čtení pohřížen, sly-  
ším, kterak z čista jasna zařval. Podívám se  
naň a vidím, že má tvář jako křídou bílou.  
A začne vám noviny mačkat a rvát a trhat na  
tisíc kousků. Ale všechno dělal zticha, docela  
zticha.

ELLIDA.

Pranic neříkal? Nemluvil?

LYNGSTRAND.

Hned nikoliv. Ale za chvíli řekl sám sobě:  
Provdána. Za jiného. Když jsem byl v dáli.

ELLIDA

(zavře oči a řekne zpola tiše).

Řekl to?

LYNGSTRAND.

Ano. A považte — to vám řekl správnou  
norštinou. Ten člověk patrně se dovedl učít  
náramně snadno cizím řečem.

ELLIDA.

A co dál? Co se stalo po té?

LYNGSTRAND.

A teď se stalo něco pozoruhodného, čehož  
jaktěživ nezapomenu. Neboť dodal — a zase  
zcela zticha: Ale je mou a musí zůstat mou.  
A za mnou musí, a bych i jsem se měl pro  
ni vrátit, a třeba v tmavém moři utopen.

ELLIDA

(si naleje sklenici vody. Její ruka se chvěje).

Ach — jak je tu dnes dusno —



LYNGSTRAND.

A to vám řekl s takovou silou vůle, že jsem si pomyslí: on musí býti s to, aby to pro-  
vedl.

ELLIDA.

Nevíte -- co se s tím mužem stalo?

LYNGSTRAND.

Ach, milostivá paní, ten už zajisté nežije.

ELLIDA

(rychle).

Proč myslíte?

LYNGSTRAND.

Vždyť jsme se přec potom v kanále ztro-  
skotali. Já jsem vyvázl na velikém člunu s ka-  
pitánem a pěti jinými. Kormidelník vsedl do  
zádilodní joly. A v té byl také ten Amerikán  
a ještě jeden muž.

ELLIDA.

A o těch už se později nic nedoslechlo?

LYNGSTRAND.

Nic, milostpaní, naprosto nic. Můj dobro-  
dinec mi to ještě nedávno psal. Ale právě  
proto jsem dostal takový záľusk, udělat z toho  
umělecké dílo. Vidím tu nevěrnou ženu ná-

mořníkovu jakoby živu před sebou. A toho  
mstitele, jenž utonul a přece se vrací z ná-  
moří. Vidím je oba dva zcela zřetelně.

ELLIDA.

Já také. (Vstane.) Pojďte -- půjdeme dovnitř.  
Ci raději dolů k Wanglovi! Mně se zdá být  
tady k zalknutí dusno.

(Vyjde z besídky.)

LYNGSTRAND

(povstal rovněž).

Mne, prosím, račte omluvit. Přišel jsem jen  
krátkou návštěvou za příčinou narozenin.

ELLIDA.

Nuž, jak je vám líbo. (Podá mu ruku.) S bohem  
a srdečné díky za květiny.

(Lyngstrand pozdraví a odejde vrátky na levo.)

ARNHOLM

(vstane a přejde k Ellidě).

Pozoruji, že vás to tuze zaujalo, milá paní  
Wanglová.

ELLIDA.

Zajistě, pravdu dite, ačkoliv --

Henrik Ibsen: Paní z námoří.

ARNHOLM.

Ale celkem musila jste přec být na to schystána.

ELLIDA

(užasne a pohlédne naň).

Schystána?

ARNHOLM.

Arciže.

ELLIDA.

Schystána, že lze se navrátit? Navrátit tímto způsobem?

ARNHOLM.

Ále, světe spravedlivý —! Ta námořská historie toho splašeného sochaře že by —

ELLIDA.

Ach, milý Arnholme, snad není přec jen tak splašen.

ARNHOLM.

Tedy ta povídačka o nebožtiku vás tak rozrušila? A já, já si myslil —

ELLIDA.

Co jste si myslil?

ARNHOLM.

Inu, myslil jsem si arcí, že jste jen hrála komedii. Že sedíte a trápíte se, shledavši, že

se zde slaví rodinná slavnost za vašimi zády. Že váš muž a vaše děti žijí vzpomínkám, a vy že toho nejste účastna.

ELLIDA.

Ach ne, ne. Děj se tady co děj, nemám práva, abych si svého muže zcela a jen pro sebe osobovala.

ARNHOLM.

Mně se zdá, že máte.

ELLIDA.

Ano. Ale přec nemám. O to právě jde. Vždyť já sama žiji něčemu — co jest ostatním ztajeno.

ARNHOLM.

Vy! (Tiseji.) Jak tomu rozumět —? Vy — vy že vlastně nemáte svého muže ráda?

ELLIDA.

Ó přec, přec, z plna srdce jsem k němu přílnula! A právě proto je to tak hrozno — tak nepochopitelné, tak nemožno —!

ARNHOLM.

Ale teď se mi musíte se svými starostmi nadobro svěřit! Chcete, paní Wanglová?

HILDA

(se zarazí).

Od Lyngstranda?

BOLETTA

(nepokojně).

Lyngstrand tu byl — už zas?

ELLIDA

(napolo s úsměvem).

Ano. Byl tu a přinesl je. Že jsou dnes narozeniny, víš?

BOLETTA

(pohlédne úkradkem na Hilda).

Ó —!

HILDA

(zamručí).

Tele!

WANGEL

(s trapnými rozpaky Ellidě).

Hm . . . Vida, vida —. Dovol, abych ti pověděl, má milá, zlatá, jediná Ellido —

ELLIDA

(jej přeruší).

Pojďte, pojďte, děti! Dáme moje květiny spolu s ostatními do vody. (Výjde na verandu.)

ELLIDA.

Nemohu, milý příteli. Aspoň teď nemohu. Snad někdy jindy.

(Boletta vyjde na verandu a sejde do zahrady.)

BOLETTA.

Tatínek přichází z kanceláře. Což abychom se všichni sesedli do zahradního pokoje?

ELLIDA.

Zajisté, sesednem.

(Wangel, převlečen, vyjde s Hildou v levo za domem.)

WANGEL.

Tak! Tady jsem — docela teď už svoboden. Ale teď si popřejeme dobrého, chladného doušku a pochutnáme si!

ELLIDA.

Sečkej!

(Vejde do besídky a přinese kytici.)

HILDA.

I vida! Takové překrásné květiny! Kde's je vzala?

ELLIDA.

Od sochaře Lyngstranda, má zlatá Hildo.

BOLETTA

(tíše Hildě).

Ach, ona je přec jen milá!

HILDA

(polohlasně, zlým tónem).

Opíčina! Chce se zalíbit tatínkovi.

WANGEL

(nahofe na verandě, úskna Ellidě ruku).

Díky — díky! Tisíceré díky, Ellido!

ELLIDA

(se obírá květinami).

Ach což, nemám se snad účastnit, slaví-li se — mamínčiny narozeniny?

ARNHOLM.

Hm —.

(Jde nahoru k Wanglovi a Ellidě. Boletta a Hilda zůstanou dole v zahradě).

## Druhé dějství.

(Na vyhlídce, výšině to za městem, křovím zarostlé. Poněkud v pozadí hlídka a větrná růže. Kolem hlídky a v popředí porůznu velké kameny, na nichž lze sedět. V pozadí hluboko dole lze zřítí vnější fjord s ostrovy a vybihajícími předhořími. Širého moře nevidět. Je letní noc, polosvětla. Zluté rudý zásvit ve (vzduchu a na vrcholcích hor v dalekém pozadí. Zdola v pravo, na úpatí pahorku, zaznívá tlumeně zpěv kvarteta.)

Městská mládež, dámy i pánové, přicházejí po dvou z prava a jdou za důvěrného povídání mimo hlídku na levo. Za chvíli přichází Ballested, veda společnost cizozemských turistů a jejích dam. Jest obléžán šály a cestovními vaky.

BALLESTED

(ukazuje holi vzhůru).

Sehen Sie, meine Herrschaften, — dort dole liegt eine andere návrší. Das willen wir také besteigen und so herunter —

(Pokračuje anglicky a odvádí společnost na levo.

(Hilda přichází křovím v pravo rychle vzhůru, stane a hledí nazad. Záhy po té přichází touž cestou Boletta.)

BOLETTA.

Ale, má zlatá, načpak utíkat tomu Lyngstrandovi?

HILDA.

Protože to nesnesu, drápat se tak pomalu nahoru. Jen se koukni — koukni se, jak se sem škrábe.

BOLETTA.

Však víš, jak mu je.

HILDA.

Myslíš opravdu, že je to nebezpečno?

BOLETTA.

Rozhodně.

HILDA.

Vždyť byl dnes odpoledne u tatínka. Ráda bych věděla, co tomu tatínek říká.

BOLETTA.

Tatínek mi řekl, že je to ztvrdnutí plic — nebo něco takového. Povádal tatínek, stáří že se nedočká.

HILDA.

Opravdu, povídal! Považ — zrovna tohleto jsem si i já pomyslíla.

BOLETTA.

Jen, pro pánaboha, nenech to na sobě znát

HILDA.

I co tě napadá! (Polohlasně.) Koukej, Hans už se šťastně vyškřábal. Hans —. Nezdá se ti, že je mu to znát na nose, že se jmenuje Hans?

BOLETTA

(šeptá).

Ale teď buď způsobna! To ti povídám.

(Lyngstrand přichází z prava, v ruce slunečník.)

LYNGSTRAND.

Račte odpustit, dámy, že jsem nemohl tak vyšlapovat jako vy.

HILDA.

A taky slunečník jste si vzal?

LYNGSTRAND.

Náleží vaší paní matince. Povídala, abych ho použil za hůl. Neměl jsem totiž hole.

BOLETTA.

Tatínek je s ostatními ještě dole?

LYNGSTRAND.

Ano. Pan otec zašel na chvílku do restaurace. Ostatní sedí venku a naslouchají hudbě. Ale povídala paní matinka, že potom přijdou nahoru.

HILDA

(hledí naň, stojíc).

Vy jste teď asi pořádně unaven.

LYNGSTRAND.

Věru se mi zdá, že jsem tak nějak unaven.  
Snad abych si na chvíličku sedl.

(Usedne na kámen v pravém popředí.)

HILDA

(stojíc před ním).

Víte-li pak, že se má potom dole u hudby  
tancovat?

LYNGSTRAND.

Slyšel jsem, mluvilo se o tom.

HILDA.

Jistě rád tancujete.

BOLETTA

(hledajíc ve vřesů květině).

Ale, Hildo, nech pana Lyngstranda trochu si  
vydechnout.

LYNGSTRAND

(Hildě).

Ba, slečno, rád bych tančil — jen kdybych  
mohl.

HILDA.

A tak. Nenaučil jste se?

LYNGSTRAND.

Také nenaučil. To mi však ani nepřípadlo.  
Ale, myslím, moje plíce nedovolí.

HILDA.

Protože máte ten ouraz, jak říkáte.

LYNGSTRAND.

Ano, proto.

HILDA.

Moc vás to trápí, že máte ten ouraz?

LYNGSTRAND.

Ó ne, ani bych neřek'. (S úsměvem.) Myslím,  
právě proto že jsou všichni lidé ke mně tak  
milí a tak laskavi a tak dobročinní.

HILDA.

A konec konců to není nebezpečno.

LYNGSTRAND.

Ne, není to nikterak nebezpečno. Od pana  
otce jsem také tak vyrozuměl.

HILDA.

A pomine to, jakmile se budete moci vydat na cesty.

LYNGSTRAND.

Ano, pak to pomine.

BOLETTA

(s květy).

Hleděte, pane Lyngstrande — strčte si je do knoflíkové dírky.

LYNGSTRAND.

Ach, slečno, tisícere díky! Iste opravdu příliš, příliš laskava.

HILDA

(hledí v pravo dolů).

Tam jdou dolejší cestou.

BOLETTA

(hledí rovněž dolů).

Jen vědi-li, kudy zahrnout. A ne, teď jdou špatně.

LYNGSTRAND

(povstane).

Sejdu dolů na roh a zavolám na ně.

HILDA.

Toť musíte pořádně vykřiknout.

BOLETTA.

Ne, to za to nestojí. Jen byste se zas anavil.

LYNGSTRAND.

Ach, dolů to jde lehce.

(Zajde na pravo.)

HILDA.

Dolů, arci. (Hledí za ním.) Teď si dokonce poskakuje. A to ho nenapadne, že zas musí nahoru.

BOLETTA.

Chudák —

HILDA.

Vzala by sis ho, kdyby se Lyngstrand o tebe ucházel?

BOLETTA.

Blázníš?

HILDA.

Arci, kdyby neměl ten ouraz. A kdyby nemusil tak záhy zemřít. Tehdy by sis ho vzala?

BOLETTA.

Myslím, ty že by sis ho měla vzít.

HILDA.

I co tě napadá! Vždyť nemá vindry. Nemá ani na vlastní živobyti.

BOLETTA.

Pročpak se jím tedy tolik zabýváš?

HILDA.

To jen že má ten ouraz.

BOLETTA.

leště jsem nepozorovala, že bys proto měla s ním soucit.

HILDA.

Opravdu, nemám. Ale zdá se mi, že to má jakýsi půvab.

BOLETTA.

Co?

HILDA.

Dívat se naň a slyšet jej povídat, že to není nebezpečno. A to, že pojede do ciziny a bude umělcem. Věří tomu všemu tak jistojistě a je při tom tolik spokojen. A přec z toho nepojde nic. Nic a nic. Vždyť nebude dlouho živ. To je tak napínavé, představím-li si to.

BOLETTA.

Napínavé!

HILDA.

Ano, právě to zdá se mi napínavým. S dovolením!

BOLETTA.

Fuj, Hildo, jsi ty ošklivá holka!

HILDA.

Však chci být. A teď teprve. (Hledí dolů.) Ne, konečně! Arnholm asi neleze tuze rád nahoru. (Ohlédne se.) Ostatně — víš, čeho jsem si dnes o polednách na Arnholmovi všimla?

BOLETTA.

No?

HILDA.

Považ, vlasy mu počínají slézat! Tady na-  
hoře na hlavě.

BOLETTA.

Nesmysl! To jistě není pravda.

HILDA.

Je. A vrásky má, tady u obou očí. Božíčku, Boletto, jak's mohla být tak do něho splešena, když tě ještě učil!



BOLETTA

(s úsměvem).

Chápeš to? Víím ještě, jak jsem hořce plakala, když mi řekl, že se mu zdá jméno Boletta ošklivým.

HILDA.

No, považ! (Hledí zas dolů.) Prosím tě, podívej se! »Paní z námoří« jde v hovoru — s ním. Ne s tatínkem... Nic by mi to divno nebylo, kdyby se ti dva byli do sebe zakoukali.

BOLETTA.

Na mou věru, že se nestyďíš! Kterak to o ni mluvíš? Náš vzájemný poměr se teď tak udobřil —

HILDA.

Bodejť — jen si něco namluv, dětino! Ó ne, má zlatá, náš poměr k ní nebude jaktěživ dobrý. Vždyť ona se k nám naprosto nehodí. A my se nehodíme k ní. Pro Kristapána, proč si ji tatínek přivlík' k nám domů? — Ani bych se nedivila, kdyby jí u nás jednou z čista jasna přskočilo.

BOLETTA.

Přskočilo! Co tě to napadlo?

HILDA.

Inu, nebylo by to pranic divno. Její matka byla taky taková divná. Umřela v bláznění, to vím.

BOLETTA.

Bůh milý ví, do čeho všeho ty strkáš nos! Ale nemluv už takové věci, prosím tě. Bud' teď způsobna — k vůli tatínkovi. Slyšíš, Hildo? (Wangel, Ellida, Arnholm a Lyngstrand přicházejí z prava nahoru.)

ELLIDA

(ukazujíc k pozadí).

Tam venku leží.

ARNHOLM.

Opravdu. Tím směrem jistě je.

ELLIDA.

Tam venku leží moře.

BOLETTA

(Arnholmovi).

Vidíte, že je tu nahoře krásně?

ARNHOLM.

Ano, velkolepě. Nádherný rozhled.

Henrik Ibsen: Paní z námoří.

WANGEL.

Patrně jste tu nahoře dřív nikdy nebyl?

ARNHOLM.

Ne, nikdy. Myslím, za mých časů že se sem takofka ani nemohlo. Ani pěšinky sem nebylo.

WANGEL.

A žádná sady. To se zde všechno zřídilo v posledních letech.

BOLETTA.

Naproti s Lodskollu je rozhled ještě velkolepější.

WANGEL.

Což abychom se tam podívali, Ellido?

ELLIDA

(usedla na kámen v pravo).

Děkuji! Já nepůjdu. Ale jen si vy ostatní jděte. Já se tu po tu dobu usadím.

WANGEL.

Dobrá, zůstanu s tebou. Děvčata mohou pana Arnholma provést.

BOLETTA.

Chtěl byste jít s námi, pane Arnholme?

ARNHOLM.

O s radostí. Je tam nahoru cesta?

BOLETTA.

Zajisté. Pěkná, široká cesta.

HILDA.

Cesta tak široká, že dva lidé mohou se po ní pohodlně vést.

ARNHOLM

(žertem)\*

Není možná, panenko? (Bolettě.) Chcete se mnou zkusit, má-li pravdu?

BOLETTA

(potačí úsměv).

Dobrá. Zkusíme to.

(Ruku v ruce odejdou na levo.)

HILDA

(Lyngstrandovi).

Chcete také —?

LYNGSTRAND.

— s vámi se vést?

HILDA.

A pročpak ne? Pro mne za mne.

LYNGSTRAND

(se chopí její ruky a spokojeně se zasměje).

Ale je to na mou věru náramně komické!

HILDA.

Komické —?

LYNGSTRAND.

Ovšem, vypadá to, jako bychom byli zasnoubení.

HILDA.

Pane Lyngstrande, vy jste se patrně ještě nikdy ruků v ruce s damou neprocházel.

(Zajdou na levo.)

WANGEL

(stoje za hřídkou).

Teď, má zlatá Ellido, máme hodinku pro sebe —

ELLIDA.

Ano, pojd' a sedni si sem vedle mne.

WANGEL

(usedá).

Tady je tak volno a ticho. Pohovoříme si teď trochu.

ELLIDA.

O čem?

WANGEL.

O tobě. A pak o našem poměru, Ellido. Vidím, tak že to nadále nemůže být.

ELLIDA.

A co, myslíš, má místo toho nastat?

WANGEL.

Úplná důvěra, má drahá. Společný život — jako dřív.

ELLIDA.

Ach, kéž by to mohlo být! Ale je to na-  
prsto nemožno.

WANGEL.

Myslím, že ti rozumím. Dle různých projevů, jež jsi zde onde učinila.

ELLIDA

(prudce).

Ne, ne, nech toho! Neříkej, že mi rozumíš —!

WANGEL.

A přec. Ellido, máš poctivou povahu. Tvoje mysl je věrna —

ELLIDA.

Ano, věrna.

WANGEL.

A každý poměr, v němž ti má býti bezpečně a šťastno, musí být naprostým, neděleným poměrem.

ELLIDA

(naň pohlédne upjatě).

No, a —?

WANGEL.

Není ti dáno, abys byla druhou ženou mužovou.

ELLIDA.

Jak tě tohle pojednou napadá?

WANGEL.

Blesklo mi to často hlavou jako předtucha. Dnes poznal jsem to najisto. Výroční slavnost dětí —. Já se tobě zdáí jaksi spoluvinníkem. Arci, vzpomínek mužových nelze přec zahladit. Aspoň mých nikoli. Jsem, jaký jsem.

ELLIDA.

Vím. Ach, vím to předobře.

WANGEL.

Ale přec se mylíš. Tobě připadá, že matka mých dětí je jakoby ještě na živu. Jakoby neviditelná stála mezi námi. Věříš, srdce mé že je rovnou měrou rozděleno tobě a jí. A právě tato myšlenka tě pobuňuje. Shledáváš takorča něco nemravného v našem poměru. A právě proto nemůžeš — či nechceš už se mnou žít jako má žena.

ELLIDA

(povstane).

To všechno že's zpozoroval, Wangle? V to všechno že's nahlédl?

WANGEL.

Ano, dnes konečně jsem v to hluboko nahlédl. Až do dna nahlédl.

ELLIDA.

Až do dna, povídáš. Ach, nevěř tomu, nevěř!

WANGEL

(povstane).

Vím dobře, milá Ellido, to že není vše.

ELLIDA

(úzkostně).

Víš, že je toho víc?

WANGEL.

Ano. Že nemůžeš snést zdejšího okolí. Horstvo tě tiskne a tíží na duši. Není tu pro tebe dost světla. Není nad tebou dokola dost oblohy. Vzduch zde neproudí dost mocně a plně.

ELLIDA.

Věřu, máš pravdu. Ve dne v noci, v zimě v létě provází mne ten stesk a táhne mne k moři.

WANGEL.

Vím to, vím, milá Ellido. (Vloží ruku na její hlavu.) A proto, ubohá, churavá duše, půjdeš zase tam, kde's domovem.

ELLIDA.

Jak to?

WANGEL.

Zcela prostě. Odstěhujem se.

ELLIDA.

Odstěhujeme!

WANGEL.

Ano. Někam ven k širému moři — někam, kde najdeš domov zcela dle své mysli.

ELLIDA.

Ach, můj milý, vzdej se provždy této myšlenky! Je to zhola nemožno. Tobě nelze nikde jinde v širém světě blaze žítí.

WANGEL.

O to vůbec nejde. A mimo to, myslíš, že bych zde mohl blaze žít — bez tebe?

ELLIDA.

Vždyť jsem tady. A zůstanu tady. Vždyť mne máš.

WANGEL.

Mám tě, Ellido?

ELLIDA.

Ach, nemluv o tom ostatním. Zde máš přec všechno, proč žiješ a po čem toužíš. Všechna činnost tvého života tkví tady.

WANGEL.

Povídám, o to že vůbec nejde. Odstěhujem se odtud. Odstěhujem se kamkoli jinam. Tot už nadobro rozhodnuto, milá Ellido.

ELLIDA.

A čeho, myslíš, že tím získáme?

WANGEL.

Nabudeš znovu zdraví a klidu své duši.

ELLIDA.

Sotva. A ty sám! Mysli přec na sebe! Ceho získáš ty?

WANGEL.

Tebe najdu znova, duše drahá.

ELLIDA.

Ale to nelze! Ne, ne, to nelze, Wangle! Právě tato myšlenka je tak hrozná — tak zoufala.

WANGEL.

Záleží na pokuse. Zanášíš-li se takovými myšlenkami, není pro tě věru jiné záchrany, než — pryč odtud! A čím dřív, tím líp. Už je to nadobro rozhodnuto, slyšela's.

ELLIDA.

Ne! Raději ti tedy jménem páně všechno řeknu zpřímá! Tak, jak to je.

WANGEL.

Řekni, ó jen řekni!

ELLIDA.

Neboť k vůli mně nesmíš vejít v neštěstí. Zvlášť když nám to vůbec neprospěje.

WANGEL.

Dala's mi teď slovo, že mi řekneš všechno — tak, jak to je.

ELLIDA.

Řeknu ti to, jak jen dovedu. A tak, jak si to troufám vědět. — Pojd' sem a sedni si ke mně.

(Usednou na kamení.)

WANGEL.

Nuže, Ellido? Tedy —?

ELLIDA.

Když jsi k nám tehdy přišel a ptal se mne, zda bych ti mohla a chtěla náležet — mluvil jsi se mnou zpřítma a poctivě o svém prvním manželství. Bylo šťastné, povídal's.

WANGEL.

Věru že bylo.

ELLIDA.

Ano, ano, ano — věřím, můj milý. Proto se o tom nezmiňuji. Chci ti jen připomenout, že i já byla vůči tobě upřímna. Neboť řekla jsem ti bez obalu, že jsem kdysi ve svém životě milovala jiného. A že došlo — k jakémusi zasnoubení.

WANGEL.

Jakémusi —?

ELLIDA.

Ano, tak nějak. No, trvalo to zcela krátce. On odcestoval. A později jsem to zkoncovala. To všechno jsem ti řekla.

WANGEL.

Má zlatá Ellido, proč ten případ znova probouzíš? Mně do toho celkem nic nebylo. A vždyť jsem se tě vůbec ani nezeptal, kdo to byl.

ELLIDA.

Ne, neptal jsi se. Jsi ke mně vždycky pln ohledů.

WANGEL

(se usměje).

Ach, v tom případě —! Však mne mohlo jeho jméno skoro napadnout.

ELLIDA.

Jeho iméno!

WANGEL.

V Skjoldvikku a v okolí nebylo jich tolik, na něž se mohlo hádat. Čili, lépe řečeno, byl to jediný —

ELLIDA.

Jistě si myslíš, že to byl — Arnholm.

WANGEL.

Ovšem — či ne —?

ELLIDA.

Ne.

WANGEL.

Ne! Že ne? No, tot jsem tedy opravdu v koncích.

ELLIDA.

Pamatuješ se, že kdysi pozdě na podzim přijela do Skjoldviku veliká americká loď porouchána?

WANGEL.

Ano, předobře se pamatuji. Právě na té lodi našli tehdy jednou ráno kapitána v ka-  
juté zavražděna. Sám jsem tam jel k obdukcí mrtvolý.

ELLIDA.

Ano, jel's tam

WANGEL.

Zabil jej patrně druhý kormidelník.

ELLIDA.

Kdož to ví! Nikdy se to nezjistilo.

WANGEL.

O tom přec nelze pochybovat. Proč by byl jinak načisto zmizel, jak to udělal?

ELLIDA.

Nezmizel načisto. Vydal se vzhůru k se-  
veru.

WANGEL

(užasne).

Jak to víš?

ELLIDA

(přemáhajíc se).

Nuže, Wangle, — ten druhý kormidelník:  
s ním právě byla jsem — zasnoubena.

WANGEL

(vyskočí).

Co povídáš? Je to možná?

ELLIDA.

Ano — je. On to byl.

WANGEL.

Ale pro pánaboha, Ellido —! Jak tě to mohlo  
napadnout! S takovým člověkem se zasnou-  
bovat! S pracizím člověkem —! A jak se jine-  
noval?



WANGEL.

A pranic víc?

ELLIDA.

Ne, nikdy jsme o takových věcech nemluvili.

WANGEL.

O čem pak jste mluvili?

ELLIDA.

Mluvili jsme většinou o moři.

WANGEL.

Ach —! O moři tedy?

ELLIDA.

O bouři i pohodě. O temných nocích na moři. O moři za jiskřivých, slunečných dní také jsme mluvili. Ale většinou mluvili jsme o velrybách a deltinech a tuleních, již v ledním žáru lehávají venku na skaerách. A pak jsme mluvili o raccích, orlech a jiném ptactvu mořském, víš? . . . Považ — není to podivno? — když jsme o takových věcech mluvili, připadalo mi, jakoby všechna zvířena moře, všichni mořští ptáci s ním byli spříznění.

Henrik Ibsen: Pani z námorí.

7

ELLIDA.

Tehdy si říkal Friman. Později, v dopisech, podpisoval se Alfred Johnston.

WANGEL.

A odkud byl?

ELLIDA.

Povídal, že shora, z Finmark. Narodil se ostatně ve Finsku. Patrně se přistěhoval v dětství — s otcem, tuším.

WANGEL.

Tedy kwaen.<sup>\*)</sup>

ELLIDA.

Ano, tak jim říkají.

WANGEL.

A co víš o něm jinak?

ELLIDA.

Jen to, že se dal záhy na moře. A že podnikl daleké cesty.

\*) Tak se říká příslušníkům laponského kmene, obývajícího břehy botnického zálivu.  
Pozn. překl.

WANGEL.

A ty —?

ELLIDA.

Ba, skoro se mi zdálo, jakobych i já s nimi se všemi byla se spříznila.

WANGEL.

Ano, ano, ano . . . A tehdy, tehdy jsi se s ním tedy zasnoubila?

ELLIDA.

Ano. Řekl, abych to udělala.

WANGEL.

Abys to udělala? Což jsi neměla vlastní vůle?

ELLIDA.

Neměla, byl-li na blízku. Ach, připadalo mi to potom zcela nepochopitelným.

WANGEL.

Sešla jsi se s ním často?

ELLIDA.

Často nikoliv. Kdysi byl nahoře u nás a prohlížel si maják. Tak jsem se s ním se-

známila. A po té jsme se tu a tam setkávali. Ale pak se udála tá příhoda s tím kapitánem. I musil odjetí.

WANGEL.

Ovšem — vypravuj mi ještě o tom!

ELLIDA.

Bylo časně z rána za šera — dostala jsem lístek od něho. Psal mi, abych za ním přišla ven na Bratthammer — víš, na předhoří mezi majákem a Skjoldvikem.

WANGEL.

Ano, ano — znám je tuze dobře.

ELLIDA.

Tam tedy abych hned přišla, psal, že musí se mnou mluvit.

WANGEL.

A tys tam šla?

ELLIDA.

Ano. Nemohla jsem nejit. Nuže, tehdy mi povídal, že v noci zabodl kapitána.

WANGEL.

Sám to tedy řekl! Tak beze všeho!

ELLIDA.

Ano. Ale řekl, že udělal jen to, co bylo zcela správně.

WANGEL.

Zcela správně? A proč jej zabodl?

ELLIDA.

Nechtělo se mu to povědět. Řekl, že to není pro můj sluch.

WANGEL.

A tys jeho pouhému slovu věřila?

ELLIDA.

Věřila, ani mně nic jiného nepřípadlo. Nuž, odjeti musil. Ale když mi pak chtěl dáti s bohem... Ani by si's nepomyslíl, nač tehdy připadl.

WANGEL.

Nuže? Povídej!

ELLIDA.

Vytáhl z kapsy svazek klíčů a sňal pak s prstu prsten, jež nosíval. Mně také stáhl prstýnek, jež jsem měla na prstu. Oba pak navlékl pospolu na klíční svazek. A po té řekl, teď že se musíme oba moři zaslíbit.

WANGEL.

Zaslíbit —?

ELLIDA.

Ano, řekl to. A spolu, až kam jen dohodil, mrštil svazkem s prsteny vši silou do mořské hlubiny.

WANGEL.

A ty, Ellido? Tys byla ve všem svolna?

ELLIDA.

Ba, považ, připadalo mi tenkrát, že to musí býti tak a nejinak. — Bohudík, pak odejel!

WANGEL.

A když tedy šťastně zmizel —?

ELLIDA.

Ach, uvěříš, že jsem se zase záhy vzpamatovala. Že jsem nahlédla, jak to bylo všechno zvráceno a nerozumno.

WANGEL.

Mluvila's prve o dopisech. Tys tedy přec o něm později zvěděla?

ELLIDA.

Ano, zvěděla jsem o něm. Nejprve dostala jsem od něho několik stručných řádek z Archangelska. Psal jen, že chce jeti do Ameriky. A pak mi udal, kam mu poslat odpověď.

WANGEL.

A psala's mu?

ELLIDA.

Hned. Arci, psala jsem, že musí všechno mezi námi vzít za své. A aby nadále na mne nemyslíl, jakož i já že už na něj myslit nechci.

WANGEL.

A přes to ti přec psal znovu?

ELLIDA.

Ano, zas mi psal.

WANGEL.

A co odpověděl na to, co's mu dala na srozuměnou?

ELLIDA.

Na to ani slovem neodpověděl. Jakobych s ním vůbec nebyla ani zkoncovala. Psal zcela rozvážné a klidné, abych naň jen čekala. Že mi oznámí, jakmile bude s to, aby mne vzal k sobě. A pak abych hned přišla.

WANGEL.

On tě tedy nechtěl propustit?

ELLIDA.

Ne. Pak jsem mu zas psala. Skoro doslova totéž, co poprvé. Leda ještě rozhodněji.

WANGEL.

A pak přec popustil?

ELLIDA.

Ach ne, co tě napadá! Psal klidně, jako prve. Ani slova o tom, že jsem mu dala výhost. I nahlédla jsem, že je to marno. A proto jsem už mu po té nikdy nepsala.

WANGEL.

A o něm jsi také nezvěděla?

ELLIDA.

Zvěděla; dostala jsem pak od něho ještě tři dopisy. Jednou mi psal z Kalifornie a po druhé z Číny. Poslední dopis, jež jsem od něho dostala, byl z Austrálie. Tehdy psal, že se vydá do zlatých dolů. Ale od té doby nebylo už o něm ani slohu.

WANGEL.

Ellido, ten muž byl neobyčejné moci nad tebou.

ELLIDA.

Ach, ano, ano. Příšerný člověk!

WANGEL.

Nadále však nesmíš na to myslet. Nikdy! Slib mi to, má zlatá, drahá Ellido! Teď se pokusíme, jinak tě léčit. Svěžejším vzduchem, než tady v těch fjordech. Slaným, sílicím vzduchem mořským! Což? Co tomu říkáš?

ELLIDA.

Ach, nemluv o tom! Nemysli na nic takového! Tím se mi nepomůže. Předobře to cítím -- té tíže ani tam venku se nezbudu.

WANGEL.

Jaké to tíže, má drahá -- jak to vlastně myslíš?

ELLIDA.

Myslím, toho příšerna. Té nepochopitelné moci nad duší --

WANGEL.

Tě jsi se přece zbavila. Už dávno. Od té doby, kdy jsi s ním zkoncovala. Toť přec už dávno pomínulo.

ELLIDA

(vyskočí).

Ne, nepomínulo!

WANGEL.

Nepomínulo!

ELLIDA.

Ne, Wang'e -- nepomínulo! A bojím se, že nikdy nepomíne. Po celý život nepomíne!

WANGEL

(stísněným hlasem).

Chceš tím říci, že's v nitru své duše nedovedla nikdy na toho cizince zapomenout?

ELLIDA.

Zapomněla jsem naň. Ale z čista jasna mi bylo, jakoby se vracel.

WANGEL.

Kdy to bylo?

ELLIDA.

Jsou tomu asi tři léta. Či trochu délel —  
Tehdy, když jsem se měla stát matkou.

WANGEL.

Ach! Tedy tenkrát? Ba, Ellido — teď se mi  
počíná všechno možné vyjasňovat.

ELLIDA.

Mýlíš se, můj drahý! Co se dalo se mnou,  
je . . . Ach, zdá se mi, jaktěživa že si to ne-  
ujasním.

WANGEL

(na ní bolestně pohlédne).

Pomyslím-li — celá tři léta že's tu prodlela  
— v srdci lásku k jinému. K jinému! Ne ke  
mně — ne, k jinému!

ELLIDA.

Ó, mýlíš se, mýlíš! K nikomu jinému necí-  
tila jsem lásky, jen k tobě.

WANGEL

(tlumeným hlasem).

Proč nechtěla's po celou tu dobu žít se  
mnou jako má žena?

ELLIDA.

Pro tu hrůzu, jež z toho cizince pochází.

WANGEL.

Pro tu hrůzu —?

ELLIDA.

Ano, pro tu hrůzu. Pro hrůzu tak přišer-  
nou, s jakou je, myslím, jen moře. Neboť věz,  
Wangle —

(Městská mládež vrací se z lesa, zdraví a zachází na pravo.  
Spolu přicházejí Arnholm, Boletta, Hilda a Lyngstrand.)

BOLETTA

(jdouc mimo s ostatními).

Iakže, vy se ještě pořád procházíte tady  
nahore?

ELLIDA.

Ano, je zde v té výši tak chladivě a krásně.

ARNHOLM.

Za to my si teď zajdem dolů zatančit.

WANGEL.

Dobrá, dobrá. Sejdem také záhy dolů.

HILDA.

Tedy zatím s bohem!

ELLIDA.

Prosím, pane Lyngstrande, sečkejte chvílku.

*Lyngstrand stane. Arnholm, Boletta a Hilda zajdou na pravo.)*

ELLIDA

(Lyngstrandovi).

Také si zatančíte?

LYNGSTRAND.

Nikoli, milostpaní, myslím, že nesmím.

ELLIDA.

Ba, bude líp, uchováte-li se. Váš prsní ne-  
duh . . . Přec jste ho ještě zcela nepřekonal.

LYNGSTRAND.

Docela ještě ne.

ELLIDA

(trochu vřhavě).

Jak je tomu asi dávno, co jste byl na těch cestách —?

LYNGSTRAND.

Kde mne stih' ten ouraz?

ELLIDA.

Ano, na té cestě, o niž jste dnes ráno vy-  
právěl.

LYNGSTRAND.

Ach, to tedy patrně —? Počkejme. Ba, tomu  
jsou teď dobrá tři léta.

ELLIDA.

Tři léta tedy.

LYNGSTRAND.

Anebo drobátko víc. Z Ameriky jsme od-  
pluli v únoru. A potom v březnu jsme se  
ztroskotali. Bylo rovnodenní, v jehož bouřích  
jsme se ocitli.

ELLIDA

(pohlédne na Wangla).

Tou dobou to bylo —

WANGEL,

Ale, milá Ellido — ?

ELLIDA.

No, nezdržujte se, pane Lyngstrand. Jen jděte. Ale netančit!

LYNGSTRAND.

Ne, jen se podívám.

(Zajde na právo.)

WANGEL.

Milá Ellido — proč jsi se ho vyptávala na tu cestu?

ELLIDA.

Johnston byl na lodi s ním. Víím to jistě.

WANGEL.

Dle čeho to soudíš?

ELLIDA

(aniž by odpovíděla).

Na lodi se dověděl, že jsem si vzala jiného. Zatím co byl ve světě. A téže hodiny se mne to tehdy zmocnilo.

WANGEL.

Ta — hrůza?

ELLIDA.

Ano. Z ničehož nic stane jakoby sám přede mnou. Vlastně poněkud stranou. Nikdy na mne nepohlédne. Ale je tu.

WANGEL.

A jak se ti jeví?

ELLIDA.

Jak jsem jej viděla naposled.

WANGEL.

Před deseti lety?

ELLIDA.

Ano. Venku na Bratthammeru. Nejzřetelněji vidím na jeho prsou jehlici s velikou, bělavou perlou. Ta perla podobá se oku mrtvé ryby, A to se na mne upírá!

WANGEL.

Pro boba — ! Churavíš víc, než jsem se dala dál. Víc, Ellido, nežli sama viš.



ELLIDA.

Ano, ano — pomoz mi, můžeš-li. Cítím, jak mne to víc a víc obkličuje.

WANGEL.

A tento stav snášela's tu po celá tři léta! Trpíš potají, aniž by ses mi svěřila.

ELLIDA.

Bože, vždyť jsem přece nemohla! Až do této chvíle, kdy toho bylo třeba — k vůli tobě. Kdybych se ti byla měla se vším svěřit — byla bych se ti přece musila svěřit — i s tím nevýslovným.

WANGEL.

Nevýslovným —?

ELLIDA

(odmítajíc).

Ne, ne, ne! Neptej se! Slyš ještě jen toto. A pak už pranic. — Wangle — jak si vysvětlit — záhadné oči našeho dítěte —?

WANGEL.

Ellido, zlatá, předrahá Ellido, ujišťuji tě, že se ti to jen zdálo. Naše dítě mělo právě takové oči, jako jiné normální děti.

ELLIDA.

Ne, ne, nemělo! Že's to neviděl a neviděl! Oči toho dítěte měnily barvu jako moře. Spočíval-li fjord v klidu slunečního světla, i oči byly takové. A rovněž za bouřlivého počasí. — Och, já to viděla, třeba že tys toho neviděl.

WANGEL.

(neodpirá).

Hm, dejme tomu. Ale byť i to bylo bývalo? Co z toho?

ELLIDA

(tiše a blížíc se).

Kdysi jsem už takové oči viděla.

WANGEL.

Kdy? A kde —?

ELLIDA.

Venku na Bratthammeru. Před deseti lety.

WANGEL

(couvne o kiock).

Cože to —?

Henrik Ibsen: Pani z námofí.

ELLIDA

(chvěje se šeptá).

Dítě mělo oči toho cizince.

WANGEL

(mimoděk vykřikne).

Ellido —!

ELLIDA

(se zoufale chopí hlavy rukama).

A teď pochopíš, proč už s tebou jako tvá  
žena žít nechci — žít nesmím.

(Rychle se odvrátí a spěchá návrším na právo.)

WANGEL

(spěchá za ní, volaje).

Ellido — Ellido! Ubohá, nešťastná má El-  
lido!

## Třetí dějství.

(Odlehlá část Wanglovy zahrady. Vlhké místo, bařinaté, stíněné velkými starými stromy. V pravo lze viděti okraj zatuchlého rybníka. Nizký otevřený plot dělí zahradu od pěšiny a fjordu v pozadí. Zeela vřadu pásmo hor a horské vrcholky za fjordem. Je pozdě odpoledne k večeru.)

(Boletta šije sedí na kamenné lávce v levo. Na lávce leží několik knih a košíček s šitím. Hilda a Lyngstrand, oba s rybářským náčiním, chodí podél rybníka.)

HILDA

(upozorňuje Lyngstranda).

Stůjte zticha! Tady vidím velikého.

LYNGSTRAND

(se tam podívá).

Kdeže je?

HILDA

(ukazuje rukou).

Nevidíte — tady dole. A podívejte se, tady!  
Na mou milou, tady je ještě jeden! (Divá se stro-  
movím.) Ech, teď jde a splaší nám je.

BOLETTA

(vzhlédne).

Kdo jde?

HILDA.

Tvůj pan řídící, jemnostslečno!

BOLETTA.

Můj —?

HILDA.

Na moutě duchu, můj přec nikdy nebyl.

(Řídící Arnholm se zjeví na pravo v stromoví.)

ARNHOLM.

V tom rybníku jsou teď ryby?

HILDA.

I ba, hemží se tady pár náramně starých kaprů.

ARNHOLM.

Vida, vida, ti staří kapříci jsou ještě na živu?

HILDA.

I bodejť, ti mají tuhé živobytlí. Ale teď hle-  
díme vzít několik z nich červa.

ARNHOLM.

Měli byste to raději zkusit venku na fjordu.

LYNGSTRAND.

I ne, ten rybník je, řekl bych, jaksi tajem-  
nější.

HILDA.

Ba, zde je to napínavější. — Jdete právě  
z vody?

ARNHOLM.

Právě. Přicházím rovnou z koupadla.

HILDA.

Jistě že jste se nespustil za provaz?

ARNHOLM.

Nespustil, jsem nijaký plavec.

HILDA.

Umíte plovat na zádech?

ARNHOLM.

Ne.

HILDA.

Za to já! (Lyngstrandovi.) Zkusíme to tamhle  
nahore na druhé straně.(Zajdou podél rybníka na pravo.)

ARNHOLM

(se přibliží k Boletto).

Tak sama, Boletto?

BOLETTA.

Ach ano, sedávám tak zpravidla.

ARNHOLM.

Není maminka tady dole v zahradě?

BOLETTA.

Není. Myslím, že si vyšli s tatínkem.

ARNHOLM.

Jak se jí daří dnes odpoledne?

BOLETTA.

Ani nevím. Zapomněla jsem se zeptat.

ARNHOLM.

Jaké to máte tady knihy?

BOLETTA.

Ach, takový nějaký rostlinopis. Ta druhá je zeměpis.

ARNHOLM.

Čítáte ráda takové věci?

BOLETTA.

Ano, mám-li pokdy. — Ale nejdřív a především musím se přece starat o hospodářství.

ARNHOLM.

Což pak vám nepomáhá vaše matka — vaše macecha?

BOLETTA.

Nikoli, to je mou péčí. Vždyť jsem se musila o to starat po ta dvě léta, co byl tatínek sám. A potom to už tak zůstalo.

ARNHOLM.

Ale přece jste pořád horlivá čtenářka?

BOLETTA.

Ba, čtu, kde jakou užitečnou knihu seženu. Clouček přec rád zvidá něco o světě. Vždyť tu žijeme tak odloučení ode všeho, co se děje. Či tak jakoby odloučení.

ARNHOLM.

Ach, neříkejte to, milá Boletto!

BOLETTA.

I ba. Připadá mi, že ani nežijem příliš jinak, než ti kapři tady v rybníce. Docela na blízku je fjord, a jim táhnou křížem krázem veliká hejna plachých ryb. Leč o tom ty krotké domácí ryby, chudáci, nevědí. Těm není přáno, aby pluly spolu.

ARNHOLM.

A myslím, že by jim ani tuze zdrávo nebylo, kdyby odtud vyklouzly.

BOLETTA.

Ach, mně se zdá, to že by bylo totéž.

ARNHOLM.

Ostatně přec nelze tvrdit, že zde trčíte tak docela stranou od života. V létě jistě ne. Vždyť se zde teď světský život takorůzka shromažďuje. Zastávkou je tu bezmála křižovatka.

BOLETTA

(se usměje).

Vám se arci lehko posmívá, vám, který jste tu sám jen tak zastávkou.

ARNHOLM.

Já že se posmívám —? Jak vás to napadá?

BOLETTA.

Ba, ba, všechny ty řeči o shromaždišti a křižovatce světského života zaslechl jste přec od lidí v městě. Ti se tak vyjadřují.

ARNHOLM.

Věru, pozoroval jsem to, zpřima řečeno.

BOLETTA.

A přec na tom není vlastně slova pravdy. Pro nás, kdož tu stále žijeme, není. Co z toho máme, že velký cizí svět jde tady mimo nás vzhůru k slunci půlnočnímu? My sami nesmíme se přec toho účastnit. Nám se půlnoční slunce nezjeví. Ó nikoli — my musíme ztrávit svůj život pěkně způsobně ve svém kapřím rybníce.

ARNHOLM

(usedne vedle ní).

Má milá Boletto, řekněte mi, je to něco — řekněmež něco určitého — po čem tady doma tolik toužíte?

BOLETTA.

Ba že, toužím po něčem.

ARNHOLM.

A po čem vlastně? Po čem toužíte tolik?

BOLETTA.

Především dostat se odíud.

ARNHOLM.

Hlavně tedy po tom?

BOLETTA.

Ano. A pak bych se ráda ještě víc naučila. Abych byla ve všem všudy hodně zběhlá.

ARNHOLM.

Tehdy, když jsem vás vyučoval, říkával váš otec, že by vám dovolil studovat.

BOLETTA.

Ach, chudák tatínek říkává všelicos. Ale dojde-li k tomu . . . Tatínek nemá náležitě odvahy.

ARNHOLM.

Nemá — bohužel je to pravda. Té se mu naprosto nedostává. Ale mluvila jste s ním někdy o tom? Hodně vážně a důtklivě?

BOLETTA.

A vlastně také ani nemluvila.

ARNHOLM.

Vída, měla byste přec jen promluvit. Než bude zmeškáno, Boletto. Proč nepromluvíte?

BOLETTA.

Inu, protože nemám sama, jak se mi zdá, náležitě odvahy. Podělila jsem to po tatínkovi.

ARNHOLM.

Hm — zdaliž pak nejste k sobě samé ne-spravedlivá?

BOLETTA.

Bohužel nejsem. A pak má tatínek tak málo pokdy, myslit na mne a na mou budoucnost. A také se mu příliš nechce. Nejraději se tomu vyhne, je-li nějak možno. Jeť přec docela za-brán Ellidou —

ARNHOLM.

Kým — ? Jak — ?

BOLETTA.

Myslím, on a má macecha . . . (Přeruší se.) Tatínek a maminka mají dost vlastních vzájem-ných starostí, což zajisté pochopíte.

ARNHOLM.

Nuže, bylo by tedy tím líp, abyste se pokusila ze zdejších poměrů vyvázat.

BOLETTA.

Ano, ale zdá se mi, že k tomu nemám také práva. Nemám práva, tatínka opustit.

ARNHOLM.

Má zlatá Boletto, jednou ta nutnost přec jen nastane. I myslím, že tedy čím dřív tím líp —

BOLETTA.

Ba, patrně nezbude nic jiného. Vždyť musím přec jen pomýšlet na sebe. Musím se pokusit, abych došla nějakého zaměstnání. Až tatínka nebude, nebude nikoho, o koho bych se opřela. — Ale děsím se pomýšlení, opustit cnuďáka tatínka.

ARNHOLM.

Děsíte se —?

BOLETTA.

Ano, k vůli němu samému.

ARNHOLM.

Panebože — a což vaše macecha? Ta přece s ním zůstane.

BOLETTA.

Zůstane, arcíže. Ale ona se pranic nehodí pro ty všechny starosti, jež se mé matce tak šťastně dařily. Je mnoho věcí, jichž ona nevidí. Anebo snad vidět nechce, či jež jsou jí lhostejny. Ani nevím, co to vlastně je.

ARNHOLM.

Hm — zdá se mi, že už chápu, co myslíte.

BOLETTA.

Chadák tatínek je v ledačems tak sláb. Snad jste si toho sám už povšiml. Také nemá tolik zaneprázdnění, aby jím všechen čas vyplnil. A pak — neníť ona naprosto s to, aby mu byla oporou. — Tím jest ostatně on sám z části vinen.

ARNHOLM

Jak to?

BOLETTA.

Inu, tatínek vidá rád kol kolem radostné tváře. Říká, že v domácnosti má být slunečno

a veselo. I bojím se, že jí občas dává léku, jenž jí trvale ani nesvědčí.

ARNHOLM.

Vskutku tomu věříte?

BOLETTA.

Ano, nemohu se zbýti té myšlenky. Jeť ona chvílemi tak podivna. (Prudce.) Ale není-liž to nespravedlivo, že musím tu pořád doma trčet? Konec konců nemá z toho tatínek ani za mák prospěchu. A mně se zdá, že mám také závazky k sobě samé.

ARNHOLM.

Milá Boletto, veztež, o těchto věcech musíme spolu důkladněji porokovat.

BOLETTA.

Ech, jakáž porada! Myslím, že je mi souzeno, abych tu zůstala v kapřím rybníce.

ARNHOLM.

To je nápad! Záleží jen na vás.

BOLETTA

(živě).

Zdá se vám?

ARNHOLM.

Ba, ba, věřte mi. Výhradně jenom na vás to závisí.

BOLETTA.

Ó kéž bych mohla —! Nechtěl byste se za mne u tatínka slůvkem přimluvit?

ARNHOLM.

Přimluvím. Ale především chtěl bych z plna srdce a bez obalu mluvit s vámi samou, milá Boletto. (Vyhledne na levo.) Zticha! Neprozradte se. Promluvíme o tom později.

(Ellida přichází z leva. Nemá klobouku a jen veliký šátek, přehozený na hlavě a ramenou.)

ELLIDA

(s neklidnou živostí).

Tady je pěkně! Tady je skvostně!

ARNHOLM

(povstane).

Byla jste na procházce?

ELLIDA.

Ano, na dlouhé, dlouhé, překrásné procházce po návrších — s Wanglem. A teď se projedeme po vodě.



BOLETTA.

Nesedneš si?

ELLIDA.

Ne, děkuji. Nechci sedět.

BOLETTA

(poptává na lávce).

Místa je tu dost.

ELLIDA

(chodí tam a sem).

Ne, ne, ne. Nechci sedět. Nechci.

ARNHOLM.

Procházka vám najisto svědčila. Vypadá,~  
tak osvěžena.

ELLIDA.

O je mi tak blaze, tak blaze! Cítím se ne-  
výslovně šťastna! Tak bezpečna! Tak bez-  
pečna. (Vyhledne na levo.) Jaká to přijíždí velká  
parolod'?

BOLETTA

(povstane a vzhledne).

Patrně veliký anglický parník.

ARNHOLM.

Zastavil venku. Zajíždí sem pravidelně?

BOLETTA.

Jen tak asi na půl hodiny. Jede dál nahoru  
po fjordu.

ELLIDA.

A zítra zase z fjordu vyjede. Do širšího  
moře. Daleko námořím. Pomyslím-li — tak  
jeti s ním! Kdo může! Ach, kdo může!

ARNHOLM.

Nepodnikla jste nikdy větší námořní cesty,  
paní Wanglová?

ELLIDA.

Jakživa ne. Jen malé projíždky tady po  
fjordech.

BOLETTA

(si povzděchne).

Ba, ba, my musíme vzít zavděk pevninou.

ARNHOLM.

Však je to náš vlastní domov.

Henrik Ibsen: Pani z námoří.

ELLIDA.

O nikoli, tomu právě nevěřím.

ARNHOLM.

Že není?

ELLIDA.

Není. Nevěřím tomu. Myslím, kdyby si byli lidé navykli od počátku trávit život na moři — či snad v moři — že bychom byli mnohem dokonalejší, než jsme teď. Nejen lepší, ale i šťastnější.

ARNHOLM.

Opravdu, zdá se vám?

ELLIDA.

Ano, chtěla bych vědět, zda bychom nebyli. Často jsem už o tom s Wanglem mluvila —

ARNHOLM.

Nuže, a on —

ELLIDA.

On myslí, nemožno že by to nebylo.

ARNHOLM

(žertem).

Inu, pro mne za mne. Ale co se stalo, stalo se. Minuli jsme se už tedy se svým po-

voláním, a stali se z nás tvorové pozemští místo mořských. Ale najisto jest už zmeškáno chybu napravit.

ELLIDA.

Ano, smutnou pravdu jste vyslovil. A věřím, že lidé sami cos takového tuší. A že jim to tkví v nitru jako tajemný žal a skličnost. Věřte mi — toť ta prapříčina lidské pochmurnosti. Věřte, věřte mi to.

ARNHOLM.

Má zlatá paní Wanglová — jaktěživ jsem si nevěřiml, že by lidé byli opravdu tak pochmurni. Naopak: zdá se mi, většinou že je život lehký a vesel — že je jim velikou, tichou, neuvědomělou radostí

ELLIDA.

Ó ne, jistě je tomu jinak. Ta radost rovná se patrně naší radosti z dlouhého, světlého letního dne. Nad ní se vznášejí tušení nastávající temnoty. A právě toto tušení vrhá stín na lidské radosti — jako na fjord plující oblaka. Svítíl a modral se, a z čista jasna —

BOLETTA.

Neměla by se's obírat takovými truchlými myšlenkami. Byla's právě tak radostna a svěží —

\*

ELLIDA.

Ano, ano, byla jsem. Ach, je to samá hloupost. (Neklidně se rozhlédne.) Kéž by jen Wangel přišel. Slíbil mi to tak jistojistě. A teď nejde. Jistě že zapomněl. Prosím vás, milý pane Arnholme, podívejte se, zda byste mi ho nenašel.

ARNHOLM.

Milerád.

ELLIDA.

Řekněte mu, aby neotálel a přišel. Vždyť mi teď nelze, abych jej viděla —

ARNHOLM.

Abyste jej viděla — ?

ELLIDA.

Ach, nerozumíte mi. Není-li u mne, nedovedu se mnohdy rozpomenouti, jak vypadá. A je mi pak, jako bych jej byla nadobro ztratila. — Bože, mučí mne to tolik. Jen jděte, jděte!

(Chodí podél rybníka.)

BOLETTA

(Arnholmovi).

Půjdu s vámi. Vždyť nevíte kudy —

ARNHOLM.

Ach, však já —

BOLETTA

(poohlasem).

Ne, ne, jsem znepokojena. Mám obavu, že je na parníku.

ARNHOLM.

Obavu?

BOLETTA.

Ano, chodívá se podívat, zda nepřijeli známí. A na parníku je restaurace —

ARNHOLM.

Ach tak! Pojdte tedy.

(Odchází s Bolettou na levo.)

(Ellida stojí chvíli a dívá se upřeně do rybníka. Chvillemi mluví tiše a přerývané s sebou samou.)

(Venku po pěšince za plotem přichází zleva cizinec v cestovním oděvu. Má chundelatě, nazrzlé vlasy i vousy. Na hlavě škotskou čapku, přes rameno na řemeni cestovní brašna.)

CIZINEC

(Jde zvolna podél plotu a nahlédne zvědavě do zahrady. Stane, jakmile zhlédl Ellidu, zadívá se na ni rehnuté, a pátravě i tekne tlumeným hlasem.)

Dobry večer, Ellido!

ELLIDA

*(se obrátí a zvolá).*

Konečně přicházíš, můj drahý!

CIZINEC.

Ano, konečně!

ELLIDA

*(vzhlédne naň překvapena a s úzkostí).*

Kdo jste? Hledáte někoho?

CIZINEC.

Tot přece víš!

ELLIDA

*(úžasne).*

Co je to? Jak mne to oslovujete? Koho hledáte?

CIZINEC.

Jistě že tebe.

ELLIDA

*(sebou trhne).*Ach —! *(Vytřeští naň oči, ucouvne, s výkřikem zpola zdušeným.)* Ty oči! — Ty oči!

CIZINEC.

No — konečně že mne zas poznáváš! Já — já tě poznal hned, Ellido.

ELLIDA.

Ty oči! Nedívejte se tak na mne! Zavolám o pomoc!

CIZINEC.

Pst, pst! Neměj strachu. Vždyť ti neublížím.

ELLIDA

*(sí zakrývá oči rukama).*

Slyšíte, nedívejte se tak na mne!

CIZINEC

*(se opřel lokty o plot).*

Přijel jsem s anglickým parníkem.

ELLIDA

*(plaše naň hledí úkosem).*

Co chcete ode mne?

CIZINEC.

Vždyť jsem ti slíbil, že se vrátím, jakmile bude možno —

ELLIDA.

Odjedte odtud! Odjedte zas odtud! Nevra-  
cejte se nikdy — nikdy! Vždyt jsem vám  
psala, že je všemu konec! Všem, všemu!  
Přec to víte!

CIZINEC

(nezmaten, aniž by odpovídal).

Rád bych byl k tobě přišel dřív. Ale ne-  
mohl jsem. Konečně přicházím. A tady jsem,  
Ellido.

ELLIDA.

A co chcete ode mne? Co zamýšlíte? Proč  
jste přišel?

CIZINEC.

Toť přece víš, že přicházím si tě odvést.

ELLIDA

(couvne zděšena).

Mne odvést? To že chcete!

CIZINEC.

Toť se ví.

ELLIDA.

Ale vy přece víte, že jsem provdána!

CIZINEC.

Arciže vím.

ELLIDA.

A přes to —! Přes to přicházíte — aby —  
abyste si mne odvedl!

CIZINEC.

Zajisté, proto přicházím.

ELLIDA

(se chopí hlavy oběma rukama).

Ó to je strašlivé —! To je příšerné, pří-  
šerné —!

CIZINEC.

Ci snad nechceš?

ELLIDA

(zmatena).

Nedívejte se tak na mne!

CIZINEC.

Ptám se, nechceš-li?

ELLIDA.

Ne, ne, ne! Nechci! Ne a ne, za všechn

ELLIDA

*(šetí k němu, křečovitě se chytí jeho ruky a volá).*

Ach, Wangle — zachraň mne! Můžeš-li —  
zachraň mne!

WANGEL.

Pro živého boha — Ellido —!

ELLIDA.

Zachraň mne, Wangle! Což ho nevidíš?  
Vždyť stojí tamhle vzadu.

WANGEL

*(tam pohlédne).*

Tamtén muž? *(Pokročí.)* Dovolte — kdo  
jste? A co pohledáváte zde v zahradě?

CIZINEC

*(kyna hlavou na Ellidu).*

Mám jednání s touto paní.

WANGEL.

Ach tak! Toť jste byl patrně vy —? *(Ellidě.)*  
Nějaký cizinec byl prý ve dvoře a ptal se na  
tebe.

CIZINEC.

Ano, byl jsem to já.

svět! Nechci, povídám! Nemohu a nechci!  
*(Tisěji.)* A také nesmím.

CIZINEC

*(překročí plot a vejde do zahrady).*

Nuže, Ellido, než odejdu — věz toto.

ELLIDA

*(chce prchnouti, ale nemůže. Je jakoby leknutím ochromená a opírá se o kmen u rybníka).*

Nedotýkejte se mne! Nepřibližujte se mi!  
Nepřibližujte! Nedotýkejte se mne, povídám!

CIZINEC

*(obežřele, pokročiv o několik kroků).*

Netřeba se mne tak lekat, Ellido.

ELLIDA

*(si zakryje rukama oči).*

Nedívejte se tak na mne!

CIZINEC.

Ien se nelekej! Nelekej se!

*(Doktor Wangel přichází z leva zahradou.)*

WANGEL

*(Ještě za chůze stromovím).*

No, ty se's asi na mne načekala!

WANGEL.

A čeho žádáte od mé ženy? (Obrátí se.) Znáš toho muže, Ellido?

ELLIDA

(tíše, lomíc rukama).

Ach, znám-li jej! Znám, znám, znám!

WANGEL

(rychle).

Tedy —?

ELLIDA.

Ach, Wangle! Vždyt je to on. On to sám. Víš přec —!

WANGEL.

Cože! Co povídáš! (Obrátí se.) Vy jste ten Johnston, jenž tenkrát —?

CIZINEC.

I říkejte si mi třeba Johnston. Pro mne za mne. Ostatně se tak nejmenuji.

WANGEL.

Že ne?

CIZINEC.

Už ne.

WANGEL.

A čeho vlastně žádáte od mé ženy? Jeť vám zajisté známo, že dcera strážce na majáku už je dávno provdána. A zajisté také víte, za koho se provdala.

CIZINEC.

Vím už to déle tří let.

ELLIDA

(zvědavě).

Jak jste to zvěděl?

CIZINEC.

Vracel jsem se právě k tobě. A dostaly se mi do rukou staré noviny. Nějaký zdejší krajinický list. A tam jsem se dočetl o tom sňatku.

ELLIDA

(hledí před sebe).

O tom sňatku —. To tedy —

CIZINEC.

Působilo to na mne přepodivně. Vždyt to s těmi prsteny — toť přec byl také sňatek, Ellido.

ELLIDA

*zaboří tvář do dlaní).*

O —!

WANGEL.

Kterak si troufáte —?

CIZINEC.

Zapomněla's na to?

ELLIDA

*(cítíc jeho pohled, divoce).*

Nedívejte se tak na mne!

WANGEL

*(mu stane tvář v tvář).*

Se mnou je vám jednat, nikoli s ní. A tedy zkrátka — když znáte poměry — čeho tady ještě pohledáváte? Proč jste sem přišel obtěžovat mou ženu?

CIZINEC.

Slibil jsem Ellidě, že k ní přijdu, jakmile mi bude možno.

WANGEL.

Ellidě —! Zas už!

CIZINEC.

A Ellida mi jistojistě slíbila, že se dočká mého příchodu.

WANGEL.

Slyším, že jmenujete mou ženu křestním jménem. Takováto důvěrnost není zde obvyklá.

CIZINEC.

Vím to. Ale protože ona především náleží mně —

WANGEL.

Vám? Dosud —!

ELLIDA

*(se skryje za Wangla).*

Ó —! On mne už nepropustí!

CIZINEC.

Což vám nepověděla o těch dvou prstenech? O mém a Ellidině prstenu?

WANGEL.

Ano. Ale co z toho? Vždyť to později zrušila. Vždyť jste dostal její dopisy. Víte to tedy sám.



CIZINEC.

Byli jsme o tom s Ellidou za jedno: spojení prstenů že je závazno a zcela platno jako sňatek.

ELLIDA.

Ale já nechci, slyšíte! Jakživa nechci už o vás pranic zvědět! Neřekněte se na mne! Nechci, povídám!

WANGEL.

Člověče, patrně jste se minul s rozumem; domníváte-li se, že jste nabyl takovým dětinstvím nějakého práva.

CIZINEC.

Zajisté. Ovšem, práva, jak vy je pojmáte, nemám.

WANGEL.

Co tedy ještě chcete? Snad se přec nedomníváte, že mi ji můžete vzít násilím? Přes její vlastní vůli!

CIZINEC.

Nikoliv. Nač pak by to bylo? Chce-li Ellida se mnou, musí se to stát dobrovolně.

ELLIDA

(užasne a řekne pobouřena).

Dobrovolně —!

WANGEL.

A vy si myslíte —

ELLIDA

(před sebe).

Dobrovolně —!

WANGEL.

Jste jistě pomaten. Jděte svou cestou! Nemáme už s vámi nijakého řízení.

CIZINEC

(se podívá na hodinky).

Záhy bude třeba, abych se vrátil na loď. (Pokročí o krok.) Nuže, Ellido, dostal jsem své povinnosti. (Znovu pokročí.) Dostal jsem slovu, jež jsem ti dal.

ELLIDA

(úpějíc, ušne se mu).

Ach, nedotýkejte se mne!

Henrik Ibsen: Pani z námoří.

CIZINEC.

Rozmysli se do zítřejšího večera —

WANGEL.

Jaké pak rozmýšlení! Hledte zmizet!

CIZINEC

(stále Ellidě).

Jedu teď parníkem nahoru po fjordu. Zítřka večer se tedy vrátím. Čekej na mne tady v zahradě. Nejráději bych si to vyřídil s tebou samou, víš-li.

ELLIDA

(tíše a chvějíc se).

Slyšíš, Wangle?

WANGEL.

Jen se uklidni. Však my té návštěvě zabráníme!

CIZINEC.

Do té doby buď s bohem, Ellido. Tedy zítřka večer.

ELLIDA

(úpěnlivě).

Ach, ne, ne — nechodte sem! Nechodte sem už nikdy!

CIZINEC.

A kdybys pak chtěla jít se mnou za moře —

ELLIDA.

Ó nedívejte se tak na mne!

CIZINEC.

Myslím jen, že bys musila být schystána na cestu.

WANGEL.

Idi domů, Ellido.

ELLIDA

Nemohu. Ach, pomoz mi! Zachraň mne, Wangle!

CIZINEC.

Toho však buď pamětliva: neodejdeš-li se mnou zítřka, je po všem.

ELLIDA

(naň pohlédne, chvějíc se).

Že po všem? Navždy —?

CIZINEC

(přikývne).

Pak už nelze pranic zjinačit, Ellido. Nevrá- tím se už do těchto zemi. Nikdy mne už ne- \*

spatříš. A nikdy o mně nezaslechněš. Pak budu pro tě mrtev, navždy zemřelý.

ELLIDA

(neklidně dýše).

Ó —!

CIZINEC.

Uvaž tedy bedlivě, co učiníš. S bohem. Jde, překročí plot, stane a řekne.) Nuže, Ellido, buď zítra večer pohotově. Jáť přijdu a odvedu si tě.

(Zajde zvolna a klidně pěšinou na pravo.)

ELLIDA

(za ním chvíli bledíc).

Řekl — dobrovolně! Považ — řekl, že mám s ním dobrovolně odejít.

WANGEL.

Vzpamatuj se. Vždyť odešel. A ty už ho nikdy nespatříš.

ELLIDA.

Ach, kterak to můžeš říci? Vždyť zítra přijde zas.

WANGEL.

Ať si přijde. Tebe už najisto nezastane.

ELLIDA

(vrtíc hlavou).

Ach, Wangle, nemysli si, že mu zabráníš.

WANGEL.

Ó zajisté, má předrahá — spoléhej na mne.

ELLIDA

(přemýšleje, aniž by ho poslouchala).

Když tu tedy bude — zítra —? A odjede-li pak parníkem za moře —?

WANGEL.

Nuže?

ELLIDA.

Ráda bych věděla, zda už se nikdy — nikdy nevrátí?

WANGEL.

Nevrátí, drahá Ellido — buď o tom zcela bezpečna. Co by tu potom ještě pohledával? Vždyť teď z tvých vlastních úst uslyšel, že už o něm nechceš pranic vědět. A tím je to vyřízeno.

ELLIDA.

(před sebe).

Tedy zítra. Anebo nikdy.

WANGEL.

A napadne-li ho ještě se vrátit —

ELLIDA

(zvědavě).

Co tedy — ?

WANGEL.

Dovedem se přec postarat, aby se stal neškodným.

Ach, nevěř tomu.

ELLIDA.

WANGEL.

Povídám ti, dovedeme se o to postarat. Nemůžeš-li se ho zbavit jinak, nechť odpyká za vraždění kapitána.

ELLIDA

(prudce).

Ne, ne, ne! Jen to ne! Nevíme pranic o zavraždění kapitána! Nikdy a nikdy!

WANGEL.

Že nevíme? Vždyť ti to sám doznal.

ELLIDA.

Nic, nic nevíme! Řekneš-li něco, zapru to.

Nesmí být uvězněn! Patří ven na širošíře moře. Tam patří!

WANGEL

(na ni pohlédne a řekne zvolna).

Ach, Ellido — Ellido!

ELLIDA

(se naň divoce zavěsí).

Ach, ty můj milý, ty můj věrný — zachraň mne od toho člověka!

WANGEL

(se lehce vyvine).

Pojď! Pojď se mnou!

(Lyngstrand a Hilda, nesouce rybářské náčiní, zjeví se v pravo u rybníka.)

LYNGSTRAND

(jde rychle k Ellidě).

Teď uslyšíte, milostivá paní, něco prapodivného!

WANGEL.

Co pak?

LYNGSTRAND.

Považte — viděli jsme toho Amerikána!

WANGEL.

Amerikána?

HILDA.

Ano, viděla jsem ho taky.

LYNGSTRAND.

Šel horem podél zahrady a pak na ten veliký anglický parník.

WANGEL.

Odkud znáte toho muže?

LYNGSTRAND.

Jel jsem s ním kdysi po moři. Myslil jsem jistojistě, že se utopil. A on je zatím živ a zdrav.

WANGEL.

Víte o něm něco podrobnějšího?

LYNGSTRAND.

Nevím. Ale jistě přišel pomstít se na své nevěrné ženě námořské.

WANGEL.

Cože povídáte?

HILDA.

Lyngstrand chce ho použít k uměleckému dílu, jímž se obírá.

WANGEL.

Nerozumím ani slovu —

ELLIDA.

Dovíš se později.

(Arnholm a Boletta přicházejí zleva přesínou za plotem.)

BOLETTA

(osobám v zahradě).

Pojďte se podívat. Anglický parník odjíždí teď vzhůru po fjordu.

(Veliký parník jede zvolna mimo v jakési vzdálenosti.)

LYNGSTRAND

(Hildě v zádu u plotu).

Dnes v noci se jí jistě zjeví.

HILDA

(kývá).

Té nevěrné ženě námořské — jistě.

LYNGSTRAND.

Pomyslete — v půlnoční hodině.

HILDA.

Tot bude asi napínavo.

ELLIDA

(hlídí za lodí).

Tedy zítra —

WANGEL.

A potom nikdy už.

ELLIDA

(tíše a chvějíc se).

Ó Wangle — zachraň mne ode mne samé!

WANGEL

(pohlédne na ni starostlivě).

Ellido! Tuším to — v tom něco vězí.

ELLIDA.

Něco, co táhne a láká.

WANGEL.

Co táhne a láká — ?

ELLIDA.

Ten muž je samo moře.

(Jde zvolna a zamýšlena zahradou na levo. Wangel jde neklidně vedle ní a pátravě ji pozoruje.)

BOLETTA.

Ovšem, stehy. Podívejte se.

LYNGSTRAND.

Na mou milou! Vida, vida! Toť je bezmála jakoby umění. Umíte také kreslit?

BOLETTA.

Zajisté, mám-li jen vzorek.

LYNGSTRAND.

Jinak ne?

BOLETTA.

Ne, jinak ne.

LYNGSTRAND.

Přec to tedy není nijaké pravé umění.

BOLETTA.

Není, většinou je to přec jen — zručnost.

LYNGSTRAND.

Myslím však, že byste se snad mohla umění naučit.

## Čtvrté dějství.

(Zahradní pokoj doktora Wangla. Dvěře na pravo i levo. V pozadí mezi dvěma okny otevřené zasklené dvéře na verandu. Venku pod ní lze zřít část zahrady. Na levo pohovka se stolem. Na pravo piano a dál vzadu velký stůl na květiny. Uprostřed pokoje kulatý stůl s židlemi. Na stole kvetoucí keř růží, obklopený jinými květinami v kořenáčích. — Jest odpoledne.)

(V pokoji na levo u stolu sedí Boletta a na pohovce, zaměstnána vyžíváním. Lyngstrand sedí na židli na protější straně stolu. Dole v zahradě sedí Ballested a maluje. Hilda stojí vedle, pozorujíc jej.)

LYNGSTRAND

(optčen lokty o stůl, sedí chvílku mlčky a dívá se, jak Boletta pracuje).

Toť asi po čertech těžko, slečno Wanglova, šítí takovou obrubu.

BOLETTA.

I kdež. Není to tak těžké. Dáme-li si jen pozor na počítání —

LYNGSTRAND.

Na počítání? Což musíte počítat?

BOLETTA.

Nemám-li nadání?

LYNGSTRAND.

Nevadí. Kdybyste mohla být stále pospolu se skutečným, pravým umělcem —

BOLETTA.

Myslíte, že bych se mohla učít od něho?

LYNGSTRAND.

Nikoliv učít obyčejným způsobem. Ale myslím, že byste toho poznenáhlu nabyla. Jakoby zázrakem, slečno Wanglova.

BOLETTA.

Toť by bylo věru zázračno.

LYNGSTRAND

(po krátké přestávce).

Zda-li pak jste někdy přemýšlela —? Totiž — přemýšlela-li jste už, slečno, důkladněji a vážně o manželství?

BOLETTA

(naš zběžné pohlédne).

O man —? Ne.

LYNGSTRAND.

Za to já.

BOLETTA.

Tak? Přemýšlel jste?

LYNGSTRAND.

Baže — přemýšlím tuze často o takových věcech. Zvlášť o manželství. A mimo to jsem o tom čítal v různých knihách. Manželství, myslím, dlužno pokládat za takový nějaký druh zázraku. Jak se žena tak pozvolna mění a muži přizpůsobuje.

BOLETTA.

Sdílejc se o jeho zájmy, myslíte?

LYNGSTRAND.

Právě, právě!

BOLETTA.

Nuže, a jeho nadání? Jeho vlohy a schopnosti?

LYNGSTRAND.

Hm, arci — rád bych věděl, zda i to všechno —



BOLETTA.

Patrně tedy myslíte, že čeho nabyl muž četbou — nebo přemýšlením — že může také přejít na jeho ženu?

LYNGSTRAND.

Ovšem, i to. Ponenáhl. Jakoby zázrakem. Vímt ovšem, že se to může stát jen v manželství, jež je věrno a plno lásky a hodně šťastno.

BOLETTA.

Nepřipadlo vám nikdy, že by snad i muž mohl takto přilnout k své ženě a srůst s ní? Myslím, stát se jí podobným.

LYNGSTRAND.

Muž? Ne — to mně nikdy nepřipadlo.

BOLETTA.

Proč by se však toto nemohlo stát právě tak jako ono?

LYNGSTRAND.

Protože muž má povolání, pro něž žije. Právě tím, slečno Wanglova, stává se muž tak silným a pevným. Muž má přec životní úkol.

BOLETTA.

Každý bez výjimky?

LYNGSTRAND.

Každý ne. Myslím především na umělce.

BOLETTA.

Myslíte, že umělec jedná správně, ožení-li se?

LYNGSTRAND.

Rozhodně myslím. Najde-li jen ženu, kterou má z plna srdce rád —

BOLETTA.

A přec. Zdá se mi, že má žít především jen svému umění.

LYNGSTRAND.

Arciže má. Ale tomu může žít i tehdy, ožení-li se.

BOLETTA.

Ovšem, ale ona?

LYNGSTRAND.

Ona? Jak to —?

BOLETTA.

Žena, již si vezme. Cemu ta má žít?

LYNGSTRAND.

Má žít rovněž jeho umění. Shledávám, že by to učinilo ženu z plna srdce šťastnou.

BOLETTA.

Hm, nevím, nevím —

LYNGSTRAND.

Věřte tomu, slečno. Nejde jen o čest a vážnost, již se jí mužem dostane —. Shledávám, na tom že konec konců nejmiň záleží. Spíš na tom, že mu může být nápomocna, an tvoří — že mu může práci ulehčovat, jsouc s ním, starajíc se o něj a pečujíc a život mu zpřijemňujíc. Tot je, myslím, pro ženu cosi přímo skvostného.

BOLETTA.

Ach, nevíte sám, jaký jste sobec.

LYNGSTRAND.

Já že jsem sobec! Můj ty bože —! Ach, kdybyste mne jen trochu líp seznala — (Nakloní se k ní.) Slečno Wanglova — až mne tu již nebude — a to už bude záhy —

BOLETTA

(naň pohlédne s účastí).

Zas už začínáte? Jen nevěřte takovým smutným nápadům.

LYNGSTRAND.

Myslím, že to vlastně není nic tak smutného.

BOLETTA.

Jak to míníte?

LYNGSTRAND.

Odjedu přec asi za měsíc. Nejdřív odtud. A později se přece vydám na jih.

BOLETTA.

Ach tak. Ovšem.

LYNGSTRAND.

Vzpomenete si pak, slečno, občas na mne?

BOLETTA.

Ovšem, a ráda.

LYNGSTRAND

(radostně).

Slibte mi to!

BOLETTA.

Slibuji.

LYNGSTRAND.

Svatosvatě.

BOLETTA.

Svatosvatě. (Změnivši tón.) Ach, ale jaký to má vlastně účel? Nic z toho přec jen nepojde.

LYNGSTRAND.

Co to povídáte? Pro mne bylo by to skvostným pomyšlením, že zde chodíte po domě a na mne myslíte.

BOLETTA.

No, a co dál?

LYNGSTRAND.

Ano, co? — dál vlastně ani nevím —

BOLETTA.

Já rovněž ne. Tolik je toho na závadu Všechno, zdá se mi, je na závadu.

LYNGSTRAND.

Ach, přec by se jen mohl stát nějaký ten zázrak. Šťastné řízení osudu — či cos takového. Neboť jsem té víry, že mi štěstí přeje.

BOLETTA

(živě.)

Je-liž pravda! Věříte tomu!

LYNGSTRAND.

Ano, jistojistě věřím. A pak — po několika letech — až se zas vrátím, jsa známým sochařem a v dobrých poměrech a pln zdraví —

BOLETTA.

Ano, ano, zajisté. Doufajmež.

LYNGSTRAND.

Doufejte s jistotou. Jen budete-li na mne věrně a vřele vzpomínat, až budu na jihu. A na to jste mi teď dala své slovo.

BOLETTA.

Dala. (Zavrtí hlavou.) Ale přec jen z toho nic nepojde.

LYNGSTRAND.

Ó přece, slečno Boletto — a byť jen to, že mi bude lze snáze a veseleji pracovat o mém díle.

BOLETTA.

Věříte tomu tedy?

LYNGSTRAND.

Ano, cítím to v hlubinách své duše. A mimo to myslím, že i vám bude — zde v tom odloučení — osvícením vědomí, že jste mi tak říkajíc v tvoření nápomocna.

BOLETTA

(naň pohlédne).

Nuže — a vy sám?

LYNGSTRAND.

Já — ?

BOLETTA

(vyhlédnouc do zahrady).

Tiše! Mluvme o něčem jiném. Jde sem pan Arnholm.

(Řidičí Arnholm objeví se z leva dole v zahradě. Stane a mluví s Ballestedem a Hiidou.)

LYNGSTRAND.

Slečno Boletto, máte ráda svého někdejšího učitele?

BOLETTA.

Mám-li jej ráda?

LYNGSTRAND.

Totíž, je-li vám milý?

BOLETTA.

Ó zajisté. Dovedeť on býti tak zdárným přítelem a rádcem. — A pak je vždy pohotově pomoci, kde jen může.

LYNGSTRAND.

Není-liž to podivno, že se neoženil?

BOLETTA.

Vám se to zdá podivným?

LYNGSTRAND.

Ovšem. Vždyť prý je zámožný muž.

BOLETTA.

Povídá se. Ale myslím si, že mu patrně bylo nesnadno naléztí ženu, jakou by chtěl

LYNGSTRAND.

Kterak to?

BOLETTA.

Inu, byť on učitelem bezmála všech těch děvčat, jež zná. Sám to říká.

LYNGSTRAND.

Nu, a co na tom?

BOLETTA.

Můj ty Kriste, nevezmeme si přec svého někdejšího učitele!

LYNGSTRAND.

Vám se nezdá, že by děvče mohlo svého učitele milovat?

BOLETTA.

Jakmile zcela doroste, nemůže.

LYNGSTRAND.

I vida, vida!

BOLETTA

(varovně).

No, no, no!

(Ballested zatím složil své krámy a odnáší je na pravo do zahrady. Hilda mu pomáhá. Arnholm vyjde na verandu a přichází do pokoje.)

ARNHOLM.

Dobré jitro, má zlatá Boletto. Dobré jitro — pane — pane — hm!

(Vypadá nespokojeně a chladně pozdraví Lyngstranda, jenž povstane a pokloní se.)

BOLETTA

(vstane a jde Arnholmovi v ústřety).

Dobré jitro, pane řídící.

ARNHOLM.

Jak je dnes?

BOLETTA.

Díky, zcela dobře.

ARNHOLM.

Což se vaše macecha i dnes koupá?

BOLETTA.

Nikoli, je nahoře v svém pokoji.

ARNHOLM.

Je jí něco?

BOLETTA.

Nevím. Zavřela se.

ARNHOLM.

Ale — ale?

LYNGSTRAND.

Paní Wanglová se asi včera hodně znepokojila pro toho Amerikána.

ARNHOLM.

Cože vy o tom víte?

LYNGSTRAND.

Vypravoval jsem milostivé paní, že jsem její skutečna viděl obcházet za zahradou.

ARNHOLM.

Ach tak.

BOLETTA

(Arnholmov).

Vy jste se s tatínkem jistě dnes v noci dlouho zdrželi.

ARNHOLM.

Dost dlouho. Zapovídali jsme se o vážných věcech.

BOLETTA.

Mohl jste s ním trochu promluvit o mně a mých záležitostech?

ARNHOLM.

Nemohl, milá Boletto. Nedostal jsem se k tomu. Byl on zcela zaujat něčím naprosto jiným.

BOLETTA

(povzdychne).

Ach ano — jako vždy.

ARNHOLM

(na ni významně pohledne).

My si však o tom později důkladněji promluvíme spolu. — Kde je teď tatínek? Není snad doma?

BOLETTA.

I je. Jistě je dole v kanceláři. Dojdu hned pro něho.

ARNHOLM.

Díky, nechodte. Nechodte. Raději sejdu k němu sám.

BOLETTA

(naslouchá na levo).

Sečkejte, pane řídící. Zdá se mi, že tatínek už jde po schodech. Jde. Patrně byl nahoře podívat se na ni.

(Doktor Wangel vstupuje dveřmi na levo.)

WANGEL

(podává Arnholmovi ruku).

Nuže, milý příteli — už jste přišel? Toť jste hodný, že jdete tak časně. Rád bych si s vámi dále pohovořil.

BOLETTA

(Lyngstrandovi).

Nesejdeme na chvílku dolů do zahrady k Hildě?

Ó s radostí, slečno.

(Jde s Bolettou dolů do zahrady, a zajíou stromovím v pozadí.)

ARNHOLM

(provázel je políedem a obrátí se k Wanglovi).

Znáte toho mladíka důkladněji?

Nikterak.

WANGEL.

ARNHOLM.

A shledáváte správným, že se pořád kolem vašich děvčat otáčí?

WANGEL.

Opravdu? Ani jsem si nevšiml.

ARNHOLM.

Na mou věru, takových věcí měl byste si přec jen trochu všimat.

WANGEL.

Máte dojistá pravdu. Ale, pane bože, co mám já chudák dělat? Děti si už dočista zvykly být svými vlastními pány. Nedají si domluvit, ode mne ani od Ellidy.

ARNHOLM.

Ani od ní?

WANGEL.

Ani od ní. A konečně nemohu přec žádat, aby se do toho pletla. Ani se jí to nehodí. (Přerušiv ten hovor.) Ale o tom jsme mluvit nechtěli. Povězte mi — přemýšlel jste dál o té věci? O všem tom, co jsem vám vyprávěl?

ARNHOLM.

Od našeho rozchodu dnes v noci nemyslíl jsem na nic jiného.

WANGEL.

A co počít, myslíte?

LYNGSTRAND.

Myslím, milý doktore, že vy lékař měl byste to vědět líp než já.

WANGEL.

Ach, kdybyste věděl, jak těžko je lékaři na býti pravého úsudku o nemocném, jenž je mu tak blízek! A nejde tu přec o nějakou obyčejnou nemoc. Zde nezpomůže obyčejný lékař — nezpomohou obyčejné prostředky.

ARNHOLM.

Jak je jí dnes?

WANGEL.

Právě byl jsem u ní, a zdála se mi zcela klidnou. Ale všechny její nálady zakrývají cosi, čeho si nemohu naprosto ujasnit. A pak je tak nestála — tak nevystihla — tak nena-  
dále proměnliva.

ARNHOLM.

Toť patrně důsledek jejího chorobného stavu duševního.

WANGEL.

Nejen toho. Je jí to vlastně vrozeno. Ellida náleží k námořskému národu. Toť je to.

ARNHOLM.

Jak to vlastně myslíte, milý doktore

WANGEL.

Nepovšiml jste si, že lidé tam venku na širém námoří jsou jakoby nějakým zvláštním národem? Případá mi, jakoby prožívali vlastní život moře. V jejich myšlení i v jejich citění je stále vlnění, ba i příliv s odlivem. A pak nelze jich nikdy přesadit. Ach, že jsem to dřív neuvážil! Vždyť bylo takofka hříchem na Ellidě spáchaným, že jsem ji odtamtud odvedl a zavedl sem.

ARNHOLM.

To že jste teď naalédl?

WANGEL.

Nahlížím to víc a víc. Ale měl jsem si to předem připomenout. Můj ty bože, vždyť jsem to vlastně věděl. Ale nedopustil jsem si toho pomýšlení. Hledte, měl jsem jí tolik rád! A proto myslil jsem především jen na sebe. Byl jsem tehdy takovým hříšným sobcem!

ARNHOLM.

Inu, za takových okolností je jistě každý muž tak trochu sobcem. Ostatně, doktore, té chyby jsem si u vás nikdy nepovšiml.



WANGEL

(chodí nepokojně pokojem).

Byl jsem, byl! A byl jsem jím i později. Vždyť jsem o tolik, o tolik starší než ona. Měl jsem jí být jakoby otcem — a spolu vůdcem. Měl jsem se všemožně přičinit, aby se život jejích myšlenek vyvinul a vyjasnil. Ale, bohužel, nestalo se to. Hleďte, nedostávalo se mi k tomu nikdy náležitě energie. Byla mi nejmilejší, jaká byla. Ale jí se dařilo hůř a hůř. A já tu bloudil, nevěda co počít. (Těšit.) Proto jsem vám v mém soužení psal a prosil vás, abyste přijel.

ARNHOLM

(naš pohledne udiven).

Cože! Proto jste mi psal?

WANGEL.

Ano. Ale nedejte to znát.

ARNHOLM.

Ale pro pána boha, doktore — jaké pak pomoci jste se vlastně nadál ode mne? Nechápu.

WANGEL.

Inu, je to zcela zřejmo. Mýlil jsem se. Myslíl jsem, že k vám kdysi Ellida srdcem při-

lnula. A že potajmu k vám ještě trochu Ine. A konec konců, že se jí uleví, shledá-li se zase s vámi a pohovoří o domově a někdejších dnech.

ARNHOLM.

Když jste tedy psal, že tu někdo na mne čeká a snad i touží po mně, tanula vám na mysli vaše žena?

WANGEL.

Kdož jiný?

ARNHOLM

(rychle).

Ne, ne, pravdu máte —. Já tomu však nerozuměl.

WANGEL.

Arci, arci, jak jsem řekl. Vždyť jsem se na dobro mýlil.

ARNHOLM.

A vy jste řekl o sobě, že jste sobec!

WANGEL.

Ach, vždyť mi bylo tak velkou křivdu napravit! Zdálo se mi, že nesmím opomenout ničeho, čím lze snad její duši poněkud ulehčit.

Henrik Ibsen: Pani z námoří.

ARNHOLM.

A jak vlastně vysvětlujete moc, kteroužto ten cizinec na vaši ženu působí?

WANGEL.

Příteli drahý — jsou v tom momenty, jichž vysvětlit nelze.

ARNHOLM.

Myslíte, něco samo o sobě nevysvětlitelného? Naprosto nevysvětlitelného?

WANGEL.

Prozatím zajisté nevysvětlitelného.

ARNHOLM.

Což vy takovým případům věříte?

WANGEL.

Nevěřím ni nepopírám. Nevím pouze. A proto o tom nerozumuji.

ARNHOLM.

Ale cosi bych rád zvěděl. Což to její zvláštní, příšerné tvrzení, že vaše dítě mělo oči —?

WANGEL

(horlivě).

O těch očích tomu naprosto nevěřím! Nechci ničemu takovému věřit! Bylať to jistě její pouhopouhá domněnka. Nic jiného.

ARNHOLM.

Povšiml jste si očí toho muže, spatřiv jej včera?

WANGEL.

Zajisté.

ARNHOLM.

A neshledal jste nijaké podobnosti?

WANGEL

(vybýbavě).

Inu, pro pánečka, co mám vlastně říci? Přec už nebylo tuze jasno, když jsem jej viděl. A mimo to mluvila Ellida dřív tolik o té podobnosti —. Nevím vůbec, zda bych byl býval s to, abych se naň podíval zcela bez před-  
sudku.

ARNHOLM.

Dost možná. Ale což to další? Že byla vším tím strachem, vším tím neklidem schválena právě tehdy, kdy se patrně ten cizinec vracel domů?

WANGEL.

Hleďte, i do toho se patrně od předvčírka vblouznila a vesnila. Neschvátíloť jí to tak náhle — tak z čista jasna — jak ona teď tvrdí. Ale zaslechla od toho mladíka Lyngstranda, že Johnston — či Friman — či jak se vůbec jmenuje — že byl před třemi lety — v březnu — na cestě sem — a od té doby domnívá se najisto, že byla její mysl zachváčena nepokojem právě v témž měsíci.

ARNHOLM.

Což se to nestalo?

WANGEL.

Ale kdež! Stopy a známky toho nepokoje lze u ní zjistit dávno před tou dobou —. Arci — náhodou — právě v březnu před třemi lety projevilo se to u ní poměrně prudce —

ARNHOLM.

Tedy přec —!

WANGEL.

Ovšem, ale možno to zcela prostě vysvětlit jejím tehdejším stavem — okolnostmi tehdejšíka.

ARNHOLM.

Tedy příznaky za příznaky.

WANGEL

(zatne pěsti).

A člověk jí nemůže pomoci! A neví kudy kam! A nezná prostředku!

ARNHOLM.

Což kdybyste se odhodlal změnit bydliště? Přestěhovat se jinam? Aby mohla žít v poměrech, jež jí více svědčí?

WANGEL.

Můj drahý, myslíte, že jsem jí i to nenabídl? Navrhl jsem jí, že se vystěhujeme do Skjoldviku. Ale nechce.

ARNHOLM.

Ani to?

WANGEL.

Nechce. Myslí, že by to bylo bezúčelno. A snad ani nemá nepravdu.

ARNHOLM.

Myslíte?

WANGEL

Ovšem, a mimo to — uvažují-li o tom — nevím opravdu, jak to zařídit. Vždyť bych snad ani nemohl zodpovědět, že vleku děvčata do takového zapadlého kouta. Je přec třeba, aby žila někde, kde jest aspoň drobet naděje, že se někdy zaopatří.

ARNHOLM.

Zaopatří? Pomýšlíte už vážně na to?

WANGEL.

Pane bože, musím přec i na to pomýšlet! Ale naopak zas — těch zřetelů k mé ubohé churavé Ellidě —! Ach, milý Arnholme — jsemť já věru — a několikanásobně — jako v kleštích.

ARNHOLM.

Pro Bolettu abyste se snad ani přespříšlí nekormoutil — (Přeruší se.) Kde pak asi je — kde asi jsou?

(Jde k otevřeným dveřím a vyhlédne.)

WANGEL

(pokročí k pianu).

Ach, vždyť bych já byl s každou obět — pro ně pro všechny tři. — Jen vědět, jak.

(Ellida vejde dveřmi v levo.)

ELLIDA

(spěšně k Wanglově).

Nevycházej dnes ráno!

WANGEL.

Ne, nevyjdu. Zůstanu doma u tebe. (Ukáže na Arnholma, jenž se blíží.) Našeho přítele ani nepozdravíš?

ELLIDA

(se obrátí).

Ach, pane Arnholme, vy jste tady! (Podá mu ruku.) Dobré jitro!

ARNHOLM.

Dobré jitro, milostpani. Dnes jste se tedy nekoupala, jako jindy?

ELLIDA.

Ne, ne, ne! Dnes ani zdání. Neusednete na chvilku?

ARNHOLM.

Děkuji pěkně — teď ne. (Pohlédnuv na Wangia.) Slíbil jsem děvčatům, že k nim sejdu do zahrady.

ELLIDA.

Bůh ví, zastihnete-li je v zahradě. Obyčejně ani nevím, kam se podějí.

WANGEL.

Jistě že jsou dole u rybníka.

ARNHOLM

Však já je někde dopadnu.

(Kyne pozdravem a odejde po verandě v pravo do zahrady.)

ELLIDA.

Kolik je hodin, Wangle?

WANGEL

(se podívá na hodinky).

Právě minula jedenáctá.

ELLIDA.

Minula jedenáctá. A dnes večer v jedenáct — o půl dvanácté přijede parník. Ach, kéž už by bylo po všem!

WANGEL

(k ní přistoupí).

Rád bych se tě ještě na něco zeptal, milá Ellido.

ELLIDA.

Nač?

WANGEL.

Řekla's předvířem večer — nahoře na »vyhlídce« — že's jej v minulých třech letech ča- sto jakoby skutečna vídala.

ELLIDA.

Věru, že jsem jej vídala. Věř mi to.

WANGEL.

Nuže, jak pak jsi jej vídala?

ELLIDA.

Jak jsem jej vídala?

WANGEL.

Totíž — jak vypadal, když jsi se domnívala, že jej vidíš?

ELLIDA.

Vždyt teď' víš sám, milý Wangle, jak vypadá.

WANGEL.

A v tvých představách vypadal také tak?

ELLIDA.

Zajisté.

WANGEL.

Právě tak, jak jsi jej včera večer opravdu viděla?

ELLIDA.

Ano, právě tak.

WANGEL.

Ale že's ho tedy hned nepoznala?

ELLIDA

(se zarazí).

Nepoznala jsem ho?

WANGEL.

Nikoli. Sama jsi pak řekla, že zprvu naprosto nevěděla's, kdo je ten cizinec.

ELLIDA

(zaražena).

Věru, zdá se mi, že máš pravdu. Nezdá se ti to podivným, Wangle? Považ — já ho na ráz nepoznala!

WANGEL.

Řekla's, že jen podle očí —

ELLIDA.

Ach ano — ty oči! Ty oči!

WANGEL.

No — ale nahoře na »vyhlídce« jsi povídala, že se ti zjevuje vždycky tak, jaký byl, když jste se rozcházel. U vás, před deseti lety.

ELLIDA.

To že jsem řekla?

WANGEL.

Zajisté.

ELLIDA.

Patrně tedy vypadal tenkrát bezmála tak jako teď.

WANGEL.

Nikoli. Když jsme šli předdvířem domů, líčila's mi jej zcela jinak. Povídala's, že neměl před deseti lety vůbec vousů. A také zcela jinak že byl oděn. A pak ta náprsní jehlice s perlou —! Té vůbec ten člověk včera neměl.

ELLIDA.

Ne, té neměl.

WANGEL

(pohlédne na ni pátravě).

Nuž tedy trochu přemýšlej, milá Ellido. Či snad si už nemůžeš nijak vzpomenout, jak vypadal, když stál s tebou na Bratthammeru?

ELLIDA

(přemýšlí, zavrouc na chvíli oči).

S určitostí nemoha. Ne — dnes naprosto nemohu. Není-liž to podivno?

WANGEL.

Nikterak to není podivno. Stanula's teď tváří v tvář nové skutečnosti. A ta zastiňuje skutečnost někdejší — již spatřiti už ti teď nelze.

ELLIDA.

Myslíš, Wangle?

WANGEL.

Ano. A zastiňuje i tvé chorobné představy. I je dobře, že ta skutečnost nastala.

ELLIDA.

Dobře! Že dobře, říkáš?

WANGEL.

Ano. A že nastala, bude ti bohdá zdrávo.

ELLIDA

(usedne na pohovku).

Pojď. Wangle, sedni si sem ke mně. Musím se s tebou sdělit o všechny své myšlenky.

WANGEL.

Sděl se, sděl, milá Ellido. (Usedne na židli na protější straně stolu.)

ELLIDA.

Bylo to vlastně velikým neštětím — pro nás pro oba — že právě my dva jsme se musili setkati.

WANGEL

(užasne).

Co to povídáš!

ELLIDA.

Ach ano. Neštětím. Vždyť je to tak přirozeno. Musilo z toho pojit neštěstí. Z toho, jak my dva se sešli.

WANGEL.

A co bylo nevhodného na tom, jak my dva —?

ELLIDA.

Poslyš, Wangle — marně bychom se nadále ještě obelhávali — a navzájem se obelhávali!

WANGEL.

Což se obelháváme? Povídáš, obelháváme!

ELLIDA.

Zajisté! Anebo — najisto si zapíráme pravdu. Neboť pravdou — čírou, pravdoucí pravdou — je přec to, že's k nám přišel a — a že si's mne koupil.

WANGEL.

Koupil —! — Koupil, povídáš?

ELLIDA.

Ach, vždyť já nebyla o nic lepší než ty. Svoolila jsem. Svoolila a prodala jsem se ti.

WANGEL.

(na ni s bolestí pohlédne).

Ellido — opravdu je tvé srdce s to, abys to tak nazývala?

ELLIDA.

Ale což to lze nazvat jinak? Tys už nemohl nadále snášet prázdnoty v své domácnosti. Hledal's novou ženu —

WANGEL.

A novou matku svým dětem, Ellido.

ELLIDA.

Snad i to — tak mimochodem. A vlastně — vždyť ani nevěděl's, zda se pro ten úkol hodím. Vždyť jsi mne jen viděl — a několikrát se mnou zběžně mluvil. Pak se ti mne zachtělo, a pak —

WANGEL.

Ba, říkej si tomu tak, jak se ti zdá.

ELLIDA.

A což já —. Já byla tak uboha a bezradna a tak sama a sama. Vždyť to bylo tak samozřejmo, že jsem svolila — když ty přišel's a nabídl mi, že mne pro všechn život zapatříš.

WANGEL.

Ját to věru nepokládal za nijaké zaopatření, milá Ellido. Poctivě jsem se tě zeptal,



zda chceš se mnou a s dětmi vzítí za vděk tím málem, co jsem mohl zvátí svým.

ELLIDA.

Ano, zeptal se's. Ale já toho přec neměla přijmouti! Za živý svět neměla jsem toho přijmouti! Neměla jsem se prodat! Raději sebe nižší práci — raději sebe chudší úděl o — o svobodě — a dle vlastní volby!

WANGEL

(se vzhopí).

Těch pět či šest let, jež jsme pospolu prožili, nemělo tedy pro tebe nijaké ceny?

ELLIDA.

Ó nevěř tomu, Wangle! Bylo mi tady u tebe tak dobře, jak si člověk jen přátí může. Ale nevešla jsem dobrovolně do tvého domu. A toť je to.

WANGEL

(na ni pohlédne).

Nevešla's — dobrovolně!

ELLIDA.

Nevešla. Dobrovolně jsem s tebou nešla.

WANGEL

(tlumeným hlasem).

Ach, teď mne napadá — to včerejší slovo.

ELLIDA.

A v tom slově vše spočívá. Jím se mi rozjasnilo. A proto teď to nahlížím.

WANGEL.

Nahlížíš — ?

ELLIDA.

Že náš obapolný život — není vlastně nijakým manželstvím.

WANGEL

(trpce).

Řekla jsi slovo pravdivé. Náš nynější život manželstvím není.

ELLIDA.

Nebyl ani prve. Nikdy. Nebyl od počátku. (Hledí před sebe.) To první — to mohlo být úplným a ryzím manželstvím.

WANGEL.

To první? Jaké první?

Henrik Ibsen: Paní z námoří.

ELLIDA.

Manželství — s ním.

WANGEL

(pohlédne na ni udiven).

Slova nerozumím!

ELLIDA.

Ach, milý Wangle, neobelhávejmež se navzájem. A ani sebe samy.

WANGEL.

Budiž! Co však dál?

ELLIDA.

Hleď — toho se nikdy nezbudem — že slib dobrovolný právě tak víže jako sňatek.

WANGEL.

Ale toť věru —!

ELLIDA

(prudce povstane).

Svol, Wangle, abych tě opustila!

WANGEL.

Ellido —! Ellido —!

ELLIDA.

Ano, ano — svol, svol! Věř mi, věř — konečně přec to skončí nejinak. Skončí to tímž způsobem, jak jsme se kdysi sešli.

WANGEL

(ovládnuv svou bolest).

Tam to tedy s námi dospělo!

ELLIDA.

Musilo. Jinam to dospět nemohlo.

WANGEL

(na ni pohlédne truchlivě).

Tedy ani tím, že jsme pospolu žili, jsem si tě nezískal. Nikdy — nikdy nebyla's docela mou.

ELLIDA.

Ach, Wangle — kéž bych tě mohla mít tak ráda, jak bych si přála! Tak z plna srdce ráda, jak toho zasluhuješ! Ale předobře to cítím — toho nikdy nebude.

WANGEL.

Tedy rozvod? Což ty se dožaduješ rozvodu — opravdového, zákonného rozvodu?

ELLIDA.

Pramálo mi rozumíš, můj milý. Formy jsou mi zcela lhostejny. Na takových povrchnostech, myslím, nezáleží. Chci jen, abychom se shodli oba dobrovolně o tom, že se se rozejdem.

WANGEL

(trpce, zvolna pokyvuje).

Zrušit koupí — ano.

ELLIDA

(živě).

Právě! Zrušit koupí!

WANGEL.

A co pak, Ellido? Po té? Uvážila's, čeho se pak můžem oba nadít? Jak se život na-  
dále tobě i mně utvoří?

ELLIDA.

Na tom nezáleží. Ať se utvoří dle libosti. Nejdůležitějším je přec to, čeho se úpěnlivě

od tebe dožaduji, Wangle! Ó propust mne!  
Vrať mi mou úplnou volnost!

WANGEL.

Vždyť se ode mne dožaduješ čehosi strašlivého, Ellido! Popřej mi aspoň času, abych mohl být s nějaké rozhodnutí. Promluvíme o tom podrobněji. A sama hleď nabyti času, abys uvážila, co počínáš!

ELLIDA.

Ale nám nelze se omeškávat s takovými věcmi! Vždyť musím své svobody dosíci ještě dnes!

WANGEL.

Proč to?

ELLIDA.

Vždyť on dnes večer přijde.

WANGEL

(ustrně).

Přijde! On! A co je tomu cizinci do toho?

ELLIDA.

Chci před ním stanouti zcela volna.

WANGEL.

A co — co zamýšlíš počítí dál?

ELLIDA.

Nechci vůči němu použít výmluvy, že jsem ženou jiného. Nechci použít výmluvy, že mi nelze volit. Toť by nebylo rozhodnutí.

WANGEL.

Ty mluvíš o volbě! Ellido, o volbě! O volbě v takové věci!

ELLIDA.

Ano, volby je mi třeba. Volby sem či tam. Je mi třeba možnosti, abych jej buď pustila samotna —. Anebo — abych šla za ním.

WANGEL.

A víš-li sama, co mluvíš? Jít za ním! Vzdát všečen svůj osud jemu!

ELLIDA.

Ale cožpak jsem všečen svůj osud tobě nevzdala? A to — zcela bez výhrad.

WANGEL.

Nechťsi. Ale on! On! Pracizí člověk! Člověk, jež sotva znáš!

ELLIDA.

Tebe znala jsem snad ještě míň! A přes to šla jsem za tebou.

WANGEL.

Tehda věděla's aspoň poněkud, do jakého to života vcházíš. Ale zde? Zde? Uvažuj přec! Co víš zde? Nevíš nic a nic. Nevíš ani, kdo je — či co je.

ELLIDA

(hledí před sebe).

Zajistě! Ale toť právě to příšerné.

WANGEL.

Ano, je to příšerné —

ELLIDA.

A právě proto zdá se mi to nezbytím.

WANGEL

(na ni pohlédne).

Protože se ti to jeví příšerným?

ELLIDA.

Ano. Právě proto.

WANGEL  
(postoupí).

Slyš, Ellido — co vlastně nazýváš příšerným?

ELLIDA  
(přemýšlí).

Příšerno — toť je to, co děsí i láká.

WANGEL.

I láká?

ELLIDA.

Především láká — zdá se mi.

WANGEL  
(zvolna).

Jsi spřízněna moři.

ELLID

I to je příšerno.

WANGEL.

A navzajem i to příšerno je spřízněno tobě. Děsíš i lákáš.

ELLIDA.

Myslíš, Wangle?

WANGEL.

Přec jen jsem tě posud neznal náležitě. Neznal jsem tě nadobro. Je mi to teď čím dál tím zřejmější.

ELLIDA.

A proto se mne vzdej! Zbav mne všelikého poměru k sobě a svému vlastnictví. Nejsem, zač jsi mne pokládal. Sám to teď chápeš. Teď lze nám rozloučit se s dohodou — a dobrovolně.

WANGEL  
(duté).

Snad bylo by nám oběma nejlip — kdybychom se rozloučili. — Ale mně nelze a nelze! — Tys mi tím příšernem, Ellido. To, co láká — toť v tobě převládá.

ELLIDA.

Myslíš?

WANGEL.

Hledmež se zbýti dneška s rozvahou. S úplným klidem nitra. Nesmím se tě dnes zřící nebo tě propustit. Nemám oprávnění. K vůli tobě samé nemám toho oprávnění, Ellido. Domáhám se svého práva a své povinnosti, abych tě chránil.

ELLIDA.

Chránil? Od čeho třeba mne zde chránit? Vždyť mi zvenčí nijaké hrubé násilí nehrozí. To příšerno tkví hlouběji, Wangle! Příšerno je to, co láká a vábí v mém vlastním nitru. A kterak tomu dovedeš čelit?

WANGEL.

Mohu tě posílit a způsobit, abys snáze odolávala.

ELLIDA.

Ano — kdybych chtěla odolávat.

WANGEL.

Což ty nechceš?

ELLIDA.

Ach, právě to nevím sama!

WANGEL.

Milá Ellido, dnes rozhodne se všechno —

ELLIDA

(prudce).

Ba, považ! Rozhodnutí je tak blízko! Rozhodnutí pro celý život!

WANGEL.

— a zítra —

ELLIDA.

Ba, zítra! Pak snad bude mé pravé příští to tam!

WANGEL.

Tvé pravé —?

ELLIDA.

Život volný, plný a nezkrácený, ten tam — ten tam pro mne! A snad — i pro něho.

WANGEL

(tíšeji, chopiv se jejího zápěstí).

Ellido — miluješ toho cizince?

ELLIDA.

Zda jej —? Ach, což já vím! Víím jen, že na mne působí příšerně a že —

WANGEL.

— a že?

ELLIDA

(se vymkne).

— a že mi připadá, jako bych náležela jemu.

WANGEL

(skloní hlavu).

Počínám ti víc a více rozumět.

ELLIDA.

A čeho můžeš proti tomu použít? A víš, jak mi poradit?

WANGEL

(na ni pohlédne sklíčen).

Zítra — zítra ho tu tedy již nebude. I budeš zbavena toho neštěstí. A pak jsem ochoten, dát ti volnost a propustit tě. Zrušíme zas tu koupí, Ellido.

ELLIDA.

Ach, Wangle —! Zítra — zítra už bude zmeškáno —!

WANGEL

(pohlédne do zbrady).

Děti! Děti —! Aspoň těch ušetřmež — prozatím.

(Arnholm, Boletta, Hilda a Lyngstrand objeví se v zbradě. Lyngstrand se dole loučí a odejde na levo. Ostatní přicházejí do pokoje.)

ARNHOLM.

Slyšte, právě jsme se umlouvali —

HILDA.

Že půjdeme dnes večer k fjordu a —

BOLETTA.

Ne, ne, nemluv o tom!

WANGEL.

I my dva jsme se tady umlouvali.

ARNHOLM.

Opravdu?

WANGEL.

Ellida odjede zítra do Skjoldviku — na nějakou dobu.

BOLETTA.

Odjede —?

ARNHOLM.

Vida, paní Wanglová, to je rozumno.

WANGEL.

Ellidě zachtělo se zas domů. Domů k moři.

HILDA

(přiskočí k Ellidě).

Ty odjedeš! Odjedeš od nás?

ELLIDA

(polekána).

Ale Hildo! Co chceš vlastně?

HILDA

(se vzpamatuje).

Ach, už nic. (Polohlasem, odvrátivši se.) Jen si jed!

BOLETTA

(úzkostně).

Tatínku, — vidím to, — ty pojedeš také — do Skjoldvíku!

WANGEL.

I ne, nepojedu! Leda že se tam občas podívám —

A sem k nám —?

BOLETTA

WANGEL.

Také se podívám —

BOLETTA.

— občas!

WANGEL.

Milé dítě, musí to být.

(Chodí pokojem.

ARNHOLM

(šeptem).

Promluvíme si o tom později, Boletto.

(Jde k Wanglovi. Mluví spolu tiše vzadu u dveří.)

ELLIDA

(polohlasem Bolettě).

Co to bylo Hildě? Vypadala všecka vzrušena!

BOLETTA.

Nepovšimla si's, po čem Hilda den ode dne žíznila?

ELLIDA.

Žíznila?

BOLETTA.

Od té chvíle, co's ty k nám přišla do domu?

ELLIDA.

Ne, ne — po čem pak?

BOLETTA.

Po jedirém tvéřu něžném slově.



ELLIDÁ.

Ach —! To že by snad mělo být mým úkolem?

(Chopí se za hlavu a nepohnuta zírá před sebe, jakoby v ni vřelo plno sporných myšlenek a nálad.)

(Wangel s Arnholmem jdou šeptem hovořice pokojem do předu. (Boletta jde vpravo a nahlédne do sousedního pokoje. Po té otevře dvéře.)

BOLETTA.

Tatínku, je prostřeno — kdybys —

WANGEL

(vzchopiv se násilím).

Je, dceruško? I toť je dobře. Prosim, prosím, pane řídící! Půjdeme dovnitř a připijeme si na rozloučenou — s »paní z námoří«.

(Jdou ke dveřím vpravo.)

## Páté dějství.

(Odlehlá část Wanglovy zahrady u kapřího rybníka. Přibývá šera za letní noci.)

(Arnholm, Boletta, Lyngstrand a Hilda, v člunu, odstrkuji se veslem podél břehu na levo.)

HILDA.

Hledte, zde můžeme zcela pohodlně vyskočit na břeh.

ARNHOLM.

Ne, ne, neskákejte!

LYNGSTRAND.

Vždyť já, slečno, nedovedu skákat.

HILDA.

A vy, Arnholme, taky neumíte?

ARNHOLM.

I radši ne!

Henrik Ibsen: Pani z námoří.

BOLETTA.

Přistaneme tedy raději vzadu u schůdků koupadla.

(Odstrčí se veslem na pravo.)

(V téměř okamžiku zjeví se Ballested v pravo na pěšině. Nese sešit not a lesní roh. Pozdraví společnost v člunu, obrátí se a mluví s nimi. Lze slyšet zvenčí odpovědi, stále se vzdalující.)

BALLESTED.

Cože povídáte? — Inu arci, tomu anglickému parníku. Je tu tentokrát už letos na posled. Ale nesmíte otálet, chcete-li hudby ještě trochu užít. (Volá.) Cože? (Vrtí hlavou.) Nerozumím, co povídáte.

(Ellida přichází zleva, šál na hlavě, doktorem Wanglem provázena.)

WANGEL.

Ale ujišťuji tě, má zlatá Ellido — času dost a dost.

ELLIDA.

Ó není, není! Může přijít každé chvíle.

BALLESTED

(venku za plotem).

I dobrý večer, pane doktore! Dobrý večer, milostpaní!

WANGEL.

(sí ho všimne).

A, to jste vy? Což dnes večer ještě hrajete?

BALLESTED.

Bodejť že! Náš »trubačský spolek« chce něco provéstí. Touhle dobou není o slavnostní záminky nikdy nouze. Dnes to bude na počest té anglické lodi.

ELLIDA.

Anglické lodi! Už je ji vidět?

BALLESTED.

Ještě ne. Ale přijíždí od pobřeží — skrze ostrovy. Člověk se ani nenaděje, a loď je tu.

Ano, ano.

ELLIDA.

WANGEL.

(polou obrácen k Ellidě).

Dnes jede naposled. Pak už nepřijede.

BALLESTED.

Smutné pomyšlení, pane doktore! A proto, jak řečeno, chceme ji uctít. Ba, ba — ba,

\*

ba! Bude záhy po letním veselí. Sundy se nám zavrou záhy, jak povídá ta truchlohra.

ELLIDA.

Sundy se nám zavrou — ba že.

BALLESTED.

Žalostné pomyšlení. Po týdny a měsíce bylo nám blaze za léta. Těžko se zas bude zvykat na ty temné dni. Aspoň na začátku, myslím. Lidé se dovedou alki — a — klimatisovat, paní Wanglová. I bodejť že dovedou.

(Pozdraví a zajde na levo.)

ELLIDA

(vyhlíží k fjordu).

Ó toho mučivého napětí! Té skličující poslenní půlhodiny před rozhodnutím.

WANGEL.

Je tedy rozhodnuto, sama chceš s ním promluvit?

ELLIDA.

Musím s ním sama promluvit. Vždyť musím být má volba dobrovolna.

WANGEL.

Není tu volby, Ellido. Ty nesmíš volit. Nesmíš — k vůli mně.

ELLIDA.

Té volbě už nikterak nezabráníš. Ty aniž kdo jiný. Kdybych se rozhodla, že půjdu s ním — že půjdu za ním — můžeš mi to zakázat. Můžeš mne zde zdržet násilím. Přes mou vůli. Můžeš. Ale abych volila — v nitru svého srdce volila — volila jej a nikoli tebe — budu-li chtít, a bude-li mi volit — tomu nezabráníš.

WANGEL.

Pravdu máš. Tomu nezabráním.

ELLIDA.

A kde věru nabrat síly k odporu! K tomuto domu nepoutá a nevíže mne pranic, pranic. Vždyť já jsem, Wangle, v tvém domě nijak nezarostla. Děti mi nenáleží. Jejich srdce, zdá se mi, mně nenáleží. Nikdy mi to nenáleželo. — Odejdu-li — totiž kdybych odešla — buď dneska s ním — buď zítra do Skjoldviku, netřeba mi ani jediného klíče odevzdávat, netřeba mi učinit nijakého opatření, sebe menšího opatření. Tak nijak jsem v tvém domě nezarostla. S pranicím jsem tu nesouvisela a to od prvního okamžení.

WANGEL.

Sama's to chtěla.

ELLIDA.

Ó nikoliv! Aniž bych byla chtěla, přece jsem se toho nezříkala. Ponechala jsem zkrátka všechno tak, jak jsem to shledala v den svého příchodu. Tys to chtěl, ty sám.

WANGEL.

Myslíl jsem, že ti to bude na prospěch.

ELLIDA.

Ach ano, Wangle, já vím, já vím! Ale splácí se to. Ba, mstí se to. Neboť teď marně pátrám po nějaké poutající síle — po nějaké opoře — po nějaké pomoci — po nějakém pocitu, jenž by mne udržel u všeho toho, co mělo být našim vzájemným, nejvlastnějším vlastnictvím.

WANGEL.

Chápu to, chápu, Ellido. A měj si proto od zítřka opět svou volnost. Žij nadále dle libosti svým vlastním životem.

ELLIDA.

A to ty nazýváš mým vlastním životem! Ne, ne, můj vlastní, pravý život vybočil z dráhy, když jsem svolila žít s tebou pospolu. (V úzkosti a neklidu sepne ruce.) A teď — dnes večer — za

půl hodiny — přijde ten, jež jsem opustila, — přijde muž, k němuž jsem měla lnouti tak nerozlučně, jak on lnul ke mně! Teď přijde a nabídne mi — naposled a jedinkrát — abych žila život nanovo, svůj vlastní, pravý život — život, jenž děsí i láká — a jehož se zřící nemohu. Dobrovolně nemohu!

WANGEL.

Právě proto je třeba, aby tvůj muž — a spolu tvůj lékař — vzal na se tvé rozhodnutí — a jednal tvým jménem.

ELLIDA.

Chápu to, Wangle, tuze dobře. Ó nemysli si, že nikdy nenastanou doby, kdy se mi zdá, že dojdu míru a záchranu, uteku-li se do nejhlubšího nitra tvé duše — pokusím-li se vzdorovat všem těm mocnostem, jež lákají i děsí. Ale ani toho nedovedu. Ne, ne — nedovedu!

WANGEL.

Pojď, Ellido — trochu se spolu projdeme.

ELLIDA.

Jak ráda bych šla. Ale netroufám si. Vždyť řekl, abych naň čekala tady.

WANGEL.

Jen pojd'. Je ještě pokdy.

ELLIDA.

Myslíš?

WANGEL.

Povídám, času až až.

ELLIDA.

Nuže, pojďme tedy chvílku.

(Odejdou popřídím na pravo. V téměř okamžení objeví se Arnholm s Bolettou na hořejším břehu rybníka.)

BOLETTA

(shlédnuvši odcházející).

Hleďte —!

ARNHOLM

(tiše).

Pst — ať si jdou!

BOLETTA.

Chápete, co se to v posledních dnech s nimi děje?

ARNHOLM.

Všimla iste si něčeho?

BOLETTA.

Jak by ne!

ARNHOLM.

Něčeho kromobyčejného?

BOLETTA.

Ovšem. Ledačehos. Vy ne?

ARNHOLM.

Inu, nevím —

BOLETTA.

I všiml, všiml! Ale nechce se vám s barvou ven.

ARNHOLM.

Myslím, že vaši maceše prospěje ta krátká cesta, již podnikne.

BOLETTA.

Myslíte?

ARNHOLM.

Ba, řekl bych, že to prospěje všem, jestliže se ona občas odtud vzdálí.

BOLETTA.

Odjede-li zítra do svého někdejšího domova, do Skjoldviku, jistě už se k nám nikdy nevrátí.

ARNHOLM.

Kterak vás to napadlo, milá Boletto?

BOLETTA.

Jsem o tom jistojistě přesvědčena. Pamatujte na mne! Uvidíte — že už se nikdy nevrátí. Aspoň pokud budeme já a Hilda doma.

ARNHOLM.

I Hilda?

BOLETTA.

No, s Hildou by to snad konec konců ještě šlo. Jeť ona takovka ještě dítě. A pak — ona vlastně chová Ellidu ve vážnosti, jak se mi zdá. Ale hleďte, jinak je tomu se mnou. Má-li děvče macechu, která není tuze starší —

ARNHOLM.

Milá Boletto — doba, kdy budete moci odtud, snad ani není příliš vzdálena.

BOLETTA

(živě).

Opravdu? Myslíte? Mluvil jste tedy o tom s tatínkem?

ARNHOLM.

Arciže mluvil.

BOLETTA.

Nuže — co řekl?

ARNHOLM.

Inu — váš otec je právě teď přespříliš zabrán jinými myšlenkami —

BOLETTA.

Je, je — už prve jsem vám to řekla.

ARNHOLM.

Ale tolik jsem přec od něho vyzvěděl, že stěží lze vám spoléhat na jeho příspěvní.

BOLETTA.

Že ne —?

ARNHOLM.

Vyložil mi své poměry tak přesvědčivě — řekl, že cos takového bylo by pro něj bezmála nemožno.

BOLETTA

(s výčitkou).

A to jste si dovedl tropit ze mne žerty?

ARNHOLM.

Netropil jsem si z vás žertů, milá Boletto. Záleží jen a jen na vás — zachce-li se vám odtud či nezachce.

BOLETTA.

Co že záleží na mně?

ARNHOLM.

Zachce-li se vám do světa. Všemmu se naučit, v čem máte nejvíc zalíbení. Súčastnit se všeho, po čem tady bez ustání toužíte. Žít za příznivějších okolností, Boletto. Co tomu říkáte?

BOLETTA

(spráskne ruce).

Ach, můj ty bože —! Vždyť je to přec zhola nemožno. Nechce-li tatínek a nemůže-li —. Není přec na světě člověka, k němuž bych se mohla utéci.

ARNHOLM.

Nuže, kdyby vám váš sta —, váš někdejší učitel podal pomocnou ruku — odhodlala byste se ji přijmout?

BOLETTA.

Vy, pane Arnholme? Vy že byste —?

ARNHOLM.

Vám chtěl přispěti? Ó, z plna srdce. Radou i skutkem. Věřte mi to, věřte. — Přijímáte tedy? Což? Souhlasíte?

BOLETTA.

Souhlasím-li! Vyvážnout odtud — vidět svět — pořádně se vyučit! Vyučit se těm velikým, nádherným věcem, jež se mým očím tak nespílnitelně jevíly —!

ARNHOLM.

Všechno to může se vám tedy uskutečnit. Jen budete-li vy chtít.

BOLETTA.

A toho neslýchaného štěstí že byste mi chtěl dopomoci? Ach — ale rcete mi — mo hu-liž takovou obět přijmout od cizího člověka?

ARNHOLM.

Věru, Boletto, ode mne můžete ji přijmouti. Ode mne můžete přijmouti cokoliv.

BOLETTA

(se chopí jeho rukou).

Opravdu, bezmála bych sama uvěřila, že mohu! Nevím, jak; ale — (Rozrušena.) Ó, smála bych se i plakala radostí! Blažeností! Ach — přec mi tedy bude ještě možná opravdu žít. Vždyť už jsem se bezmála strachovala, že musím se zříci života.

ARNHOLM.

Netřeba se vám strachovat, milá Boletto. Teď však mi musíte se vši upřímností povědět — zda vás — zda vás zde něco poutá?

BOLETTA.

Poutá-li mne něco? Chraň už bůh — nic.

ARNHOLM.

Opravdu pranic?

BOLETTA.

Nikoli, pranic. Totiž — poněkud ovšem tá-  
tínek. I Hilda. Ale —

ARNHOLM.

Nuže — svého otce musíte dřív či později přec jen opustit. A Hilda půjde kdysi rovněž do života cestou vlastní. Toť tedy otázka jen dočasná. Nic víc. Ale jinak vás nezdržuje pranic, Boletto? Takový či onaký vztah?

BOLETTA.

Ne, naprosto nic. Pokud jde o to, mohu věru odcestovati kamkoliv.

ARNHOLM.

Nuže, milá Boletto, je-li tomu tak — pocestujete se mnou.

BOLETTA

(zatleskavši rukama).

Pane na nebi — jaké štěstí, uvážím-li to!

ARNHOLM.

Neboť doufám, že mi úplně důvěřujete?

BOLETTA.

Zajisté, zajisté!



ARNHOLM.

A neváháte tedy, Boletto, svěřit mi sebe i svou budoucnost směle a s důvěrou? Je-liž pravda? Neváháte, což?

BOLETTA.

Ach, zajisté že ne! Jakž bych mohla? Co vás to napadá! Vždyť jste můj starý učitel — totiž, myslím, můj někdejší učitel.

ARNHOLM.

Nejen proto. Toho se nechci nikterak dovolávat. Ale —. Nuže, Boletto — jste tedy volna. Nijaký vztah vás nezdržuje. I ptám se vás — zda byste — zda byste se chtěla se mnou pro život spojit?

BOLETTA

(ucouvne polekána).

Ach — co jste řekl!

ARNHOLM.

Pro všechn život, Boletto! Chcete-li se stát mou ženou.

BOLETTA

(napolo sobě samé).

Ne, ne, ne! Toť nemožno! Zhola nemožno!

ARNHOLM.

Opravdu je to vám zhola nemožno —?

BOLETTA.

Co jste právě řekl, pane Arnholme, nemohl a nemohl jste přec vážně zamýšlet! (Pohlédne naň.) Či — přece —. Zamýšlel jste to tak — nabízejte mi, že tolik pro mne učiníte?

ARNHOLM.

Nuže, slyšte tedy, Boletto. Zdá se, že jsem vás tuze překvapil.

BOLETTA.

Kterak by mne to nebylo — od vás —. Toť mne přec musilo překvapit!

ARNHOLM.

Patrně máte pravdu. Vždyť jste nevěděla — nemohla jste vědět, že jsem se vydal na cestu sem k vůli vám.

BOLETTA.

Že jste přišel — k vůli mně?

Henrik Ibsen: Pani z námoří.

ARNHOLM.

Zajisté, Boletto. Z jara došel mne list vašeho otce. A tam jsem shledal jakýsi výraz, jenž ve mně vzbudil zdání — hm — že jste zachovala svému někdejšímu učiteli — vzpomínku víc než přátelskou.

BOLETTA.

Kterak to mohl tatínek napsat?

ARNHOLM.

Vždyť on to také tak nemínil. Ale já jsem se přec jen vžil v pomyšlení, že zde čeká mladé děvče toužebně na můj návrat. — Ne, nepřerušujte mne teď, milá Boletto! Nuž, hleďte, minula-li už člověku léta vlastní mladosti, působí naň taková víra — či takové pomyšlení — způsobem neobyčejně trvalým. Ve mně vzrostla k vám živá — vděčná náklonnost. Bylo mi, že se k vám vydat musím. Zas vás uvidět. Říci vám, že jsem s vámi za jedno v pocitech, jež ke mně chováte, jak jsem si namlouval.

BOLETTA.

Ale víte-li teď, že tomu tak nebylo! Že to byl omyl!

ARNHOLM.

Jakáž pomoc, Boletto! Nálada, do níž mne ten omyl uvedl, dodala vašemu obrazu — jak ve mně tkví — provždy barvy i rázu. Snad to ani nechápete. Ale je tomu tak.

BOLETTA.

Jaktěživa nebyla bych pokládala možným, že z toho cos takového pojde!

ARNHOLM.

Je-li teď však zřejmo, že se to přece stalo? Co mi tedy povíte, Boletto? Tedy vám se nelze rozhodnout, stát se — nuže, stát se mou ženou?

BOLETTA.

Ale vždyť se mi zdá, pane Arnholme, že je to cosi nemožného. Byl jste přece mým učitelem! Nemohu si představit, že by se mohl můj poměr k vám změnit v cos jiného.

ARNHOLM.

Arci — zdá-li se vám vsutku, že není možno —. Naše vztahy tedy, milá Boletto, zůstanou týmž, čím byly.

BOLETTA.

Jak to?

ARNHOLM.

Ovšem, svému slovu přes to dostojím. Postarám se, abyste odtud vyvázla a podívala se do světa. Abyste se něčemu přiučila, co vás poutá. Abyste mohla žít v bezpečných a nezávislých poměrech. I vaši pozdější budoucnost nějak zajistím, Boletto. Neboť budu povždy vaším dobrým, věrným, spolehlivým přítelem. Věřte, věřte mi to!

BOLETTA.

Božínku — pane Arnholme — toť se teď přece stalo věcí zhola nemožnou.

ARNHOLM.

I to je nemožno?

BOLETTA.

Což vám to nepřipadá? Po všem tom, co jste mi právě pověděl — a po mé odpovědi —. Vždyť přec nahlédnete sám, že mi teď už nelze nijakým způsobem přijmouti tolik, tolik toho od vás! Teď už nemohu sebe méně od vás přijmouti. Nadále nemohu a nemohu!

ARNHOLM.

Raději chcete tedy nadále trčet tady doma a zřící se všeho života?

BOLETTA.

Ach, jaká to strašivá muka, vzpomenu-li na to.

ARNHOLM.

Chcete se tedy vzdát pomýšlení, že se rozhlédnete světem? Vzdát se účastenství na všem, po čem zde tak živě toužíte, jak jste sama řekla? Vědět, že je toho ve světě tolik, nezměrně tolik — a přec nenabýt o ničem pravého názoru? Uvažte to, Boletto, uvažte!

BOLETTA.

Ano, ano — máte nanejvýš pravdu, pane Arnholme.

ARNHOLM.

A pak — až už vašeho otce nebude — stanete konec konců bez pomoci a sama ve světě. Anebo se oddáte jinému muži — pro nějž, možná, nebudete mítí také náklonnosti.

BOLETTA.

Ba, ba, chápu, jak vše je pravdivo, co povídáte. Ale přes to —! — Či snad přec —?

ARNHOLM

(rychle).

Nuže?

BOLETTA

(naň pohlédne plna pochybností).

Snad by konečně přec nebylo nemožno —

ARNHOLM.

Co, Boletto?

BOLETTA.

Že by bylo možno — přistoupit na to —  
co jste mi navrhnul.

ARNHOLM.

Myslíte, že byste snad přec mohla přijmouti —? Že byste mi mohla nějakým způsobem popřát radosti, abych byl po vašem boku dobrým vaším přítelem?

BOLETTA.

Ne, ne, ne! To nikdy, nikdy ne! Toť by  
teď bylo naprosto nemožno. — Ne — pane  
Arnholme — raději si mne vezměte!

ARNHOLM.

Boletto! Chcete tedy přeci!

BOLETTA.

Ano — myslím — chci.

ARNHOLM.

Chcete se tedy stát mou ženou?

BOLETTA.

Ano. Věříte-li ještě — že si mne můžete  
vzít.

ARNHOLM.

Věřím-li —! (Chopí se její ruky.) Díky, díky, Bo-  
letto! Co jste jinak povídala — vaše dřívější  
pochybnosti — to mne nikterak nesráží. Věřte,  
dobudu si časem vašeho srdce, byť i jsem ho  
ještě teď neměl docela! Ach, Boletto, na ru-  
kou vás budu nosit!

BOLETTA.

A já se tedy smím světem rozhlédnout.  
Smím být účastna života. Dostalo se mi va-  
šeho slibu.

ARNHOLM.

A já mu dostojím.

BOLETTA.

A smím se učít všemu, čeho se mi zachce.

ARNHOLM.

Sám chci být vaším učitelem. Jako kdysi,  
Boletto. Jen si vzpomeňte na poslední školní  
rok —

BOLETTA

(tíše a v sebe zahloubána).

Pomyslím-li — že budu volna — a že mohu odtud do širého světa. A že se nemusím nadále strachovat o budoucnost. Že nebude mi třeba stálých starostí o to hloupé živobyti —

ARNHOLM.

Ne, ne, tím vším nemusíte se ani chvílku kormoutit. A je-liž pravda, má zlatá Boletto — i to je cosi zcela pěkného? Což?

BOLETTA.

Ano. Arciže. Jistě a jistě.

ARNHOLM.

Gj! pojme v své náručí).

Ach, uvidíte, uvidíte, jak příjemně a útulně si to zařídíme! A jak pěkně a po dobrém a svorně se navzájem shodnem, Boletto!

BOLETTA.

Věru, i já počínám —. Věřím konečně, že to bude možno. (Výhlédne v právo a rychle se vyvine.) Ach! Nezmíňujte se o tom!

ARNHOLM.

Co se děje, miláčku?

BOLETTA.

Ach, to je chudák — (Kyne tam.) Podívejte se tam.

ARNHOLM.

Váš otec —?

BOLETTA.

Ne, ten mladý sochař. Jde tamhle s Hildou.

ARNHOLM.

Lyngstrand? Co se s ním stalo?

BOLETTA.

Ach, vždyť víte, jak je sláb a neduživ.

ARNHOLM.

Není-li to pouhá domněnka.

BOLETTA.

Ach není, je to pravda. Máť on už jistě na mále. Ale snad je tak pro něj nejlip.

ARNHOLM.

Jak to, nejlip, má drahá?

BOLETTA.

Inu, protože — protože z jeho umění jistě nic kloudného nepojde. — Pojďme, než sem dojdou.

ARNHOLM.

S radostí, má zlatá Boletto.

(Hilda a Lyngstrand se objeví u rybníka.)

HILDA.

Aj, aj! Cože má panstvo tak naspěch?

ARNHOLM.

Půjdeme s Bolettou raději několik kroků napřed.

(Zajde s Bolettou na levo.)

LYNGSTRAND

(se zticha směje).

Tady je teď tuze příjemno. Všechno chodí párkem. Vždy dva a dva.

HILDA

(hledí za nimi).

Oč, že on si namlouvá!

LYNGSTRAND.

Opravdu? Zpozorovala jste něco?

HILDA.

I bodejť. To se přec pozná — má-li člověk kukadla.

LYNGSTRAND.

Ale slečna Boletta si ho nevezme. Isem si tím jist.

HILDA.

Ba ne. Jí se zdá, že se stal z něho starý šereda. A povídala, že také brzy zplešatí.

LYNGSTRAND.

No, nejen proto. Vůbec by si ho nevzala.

HILDA.

A kterak to víte?

LYNGSTRAND.

Vím, slíbilat komusi jinému, že naň bude stále myslit.

HILDA.

Ienom myslit?

LYNGSTRAND.

Ano, pokud bude v dáli.

HILDA.

Ach, patrně má tedy myslit na vás.

LYNGSTRAND.

Patrně.

HILDA.

Slíbila vám to?

LYNGSTRAND.

Ba, slíbila, považte! Ale nesmíte jí říci, že něco víte.

HILDA.

Pánbůh chraň, ani muk. Dovedu mlčet jako hrob.

LYNGSTRAND.

Je za to tuze hodná.

HILDA.

A až se sem zas vrátíte — chcete se s ní pak zasnoubit? A vzít si ji?

LYNGSTRAND.

Ó ne, to by přec bylo stěží možno. Na to nesmím první léta ani pomyslit. A myslím, nežli by k tomu došlo, že by už byla patrně pro mne trochu stará.

HILDA.

Ale přec chcete, aby pořád na vás myslila?

LYNGSTRAND.

Ovšem, neboť mne to posílí. Jakožto umělec, víte? A jí to přec nebude nesnadno, neboť ona sama nemá nijakého životního úkolu. — Ale přec je za to hodná.

HILDA.

Vám se zdá, že budete moci snáze o svém díle pracovat, pomyslíte-li, že tu chodí po domě a myslí na vás?

LYNGSTRAND.

Ano, mně to tak připadá. Hledte — vědět kdesi ve světě o mladé, jemné a zamklé ženě, která dnem i nocí o našinci sní —. Zdá se mi, že je to něco — něco —. Ani nevím, jak to nazvat.

HILDA.

Myslíte snad — něco napínavého?

LYNGSTRAND.

Napínavého? Opravdu. Myslím věru, cos napínavého. Nebo něco takového. (Hledi chvílku

na ni.) Vy, slečno Hildo, vy jste tak chytrá. Přechytrá jste. Až se zas vrátím, bude vám asi tolik let, jako teď vaší sestře. Snad budete potom tak vypadat, jak vaše sestra vypadá teď. A snad budete pak smýšlet a cítit právě jako teď sestra vaše. Takže pak budete možná se svou sestrou — takřka téhož vzezření.

HILDA.

Přál byste si toho?

LYNGSTRAND.

Ani nevím. Skoro bych řekl, že přál. Ale teď — tohoto léta — bylo by mi milejší, abyste zůstala sebou samou. A na puntík tak, jak jste.

HILDA.

Tak se vám nejvíce zamlouvám?

LYNGSTRAND.

Ano, tuze se mi tak zamlouváte.

HILDA.

Hm, — povězte mi, jakožto umělec, — líbí se vám, že chodím vždy světle a letně oděna?

LYNGSTRAND.

Ovšem že se mi to líbí.

HILDA.

Zdá se vám, že mi světlá barva sluší?

LYNGSTRAND.

Opravdu, dle mého vkusu sluší vám světlá barva báječně.

HILDA.

Řekněte mi však, jakožto umělec — jak myslíte, že by mi svědčil černý oděv?

LYNGSTRAND.

Černý, slečno Hildo?

HILDA.

Ano, černý od hlavy k patě. Myslíte, že by to mému vzhledu svědčilo?

LYNGSTRAND.

Černý oděv se vlastně nehodí pro letní dobu. Ostatně by vám jistě i černý šat výborně slušel. Právě vám, soudě dle vašeho zevnějšku.

HILDA.

(hledíc před sebe).

Zcela černá až ke krku. — Černý krejzlík.



— Černé rukavičky. — A až po paty dlouhý,  
černý závoj.

LYNGSTRAND.

Kdybyste se tak oblékla, slečno Hilda, přál  
bych si, abych byl malířem — a měl malovat  
mladou, krásnou, truchlící vdovu.

HILDA.

Anebo mladou truchlící nevěstu.

LYNGSTRAND.

Věru, k' tomu byste se hodila ještě líp. Ale  
jště by se vám nechtělo tak se oblékat?

HILDA.

Ani nevím. Zdá se mi však, že je to např-  
navo.

LYNGSTRAND.

Napřnavo?

HILDA.

Zajisté je napřnavo, představit si to. (Nahle  
ukáže na levo.) Koukejte, koukejte tam!

LYNGSTRAND.

(nam pohleděna).

Ta velká anglická loď! A už je na můstku!

(Wangel a Ellida sjeví se a ryčou.)

WANGEL.

Ale ujišťuji tě, milá Ellido, — myšlís se.  
(Skládá ostatky.) Vy jste tu obadřa? Je-liž  
pravda, pane Lyngstrandě, — ještě ho není  
vidět?

LYNGSTRAND.

Anglický parník?

WANGEL.

Arcifel!

LYNGSTRAND.

(nam ukáže).

Vidyt už přistál, pane doktore.

ELLIDA.

Ach —! Věděla jsem to.

WANGEL.

Je tu!

LYNGSTRAND.

Je tu jako zloděj za noci, moino říci. Zcela  
nenápadně a bez hlusu —

WANGEL.

Jděte si jen s Hildou na můstek. Pospěšte  
si. Jistě si chce Hilda poslechnout hudbu.

Ellenka Eriksen: Páří a rámoří.

LYNGSTRAND.

Právě jsme tam chtěli jít, pane doktore.

WANGEL.

My druzí přijdeme snad za vámi. Za pár minut přijdeme.

HILDA

(šeptá Lyngstrandovi).

Ti dva chodí také párkem.

(Odejde s Lyngstrandem zahradou na levo. Za další sceny lze slyšet hudbu z daleka od fjordu.)

ELLIDA.

Přistál! Je tu! Ano, ano, — cítím to.

WANGEL.

Měla bys raději odejít domů, Ellido. Nech mne samotna s ním promluvit.

HILDA.

Ach, — toť nemožno! Povídám, nemožno!  
(Vzkřikne.) Wangle — vidíš ho?

(Cizinec přichází z leva a stane na pěšíně za plotem.)

CIZINEC

(pozdraví).

Dobrá večer. Jsem tu tedy zas, Ellido.

ELLIDA.

Ano, ano, ano — teď ta hodina nastala.

CIZINEC.

Isi tedy schystána na cestu? Či nejsi?

WANGEL.

Sám přec vidíte, že není.

CIZINEC.

Nemíním cestovního oděvu či takových věcí. Ani zavazadel. Čeho jí k cestě třeba, mám vesměs na lodi. Také kajutu jsem už jí objednal. (Ellidě.) I ptám se tě, jsi-li schystána mne následovat — dobrovolně mne následovat?

ELLIDA

(úpěnlivě).

Ach, neptejte se mne! Nebud'tež takovým pokušitelem!

(Z povzdálí zazní na lodi zvonění.)

CIZINEC.

Na lodi zvoní poprvé. Teď třeba, abys řekla ano či ne.

ELLIDA

(lomíc rukama).

Rozhodnout se! Pro všecken život se rozhodnout! A nemoci toho již nikdy změnit!

CIZINEC.

Nikdy. Za půl hodiny bude zmeškáno.

ELLIDA

(se naň píaše a pátravé podívá).

A proč lnete ke mně s takou neoblomností?

CIZINEC.

Necítíš toho jako já, že my dva náležíme k sobě?

ELLIDA.

Pro ten slib, myslíte?

CIZINEC.

Slib nikoho nevíže. Ženu ani muže. Lnu-li k tobě s takou neoblomností, lnu proto, že mi jinak nelze.

ELLIDA

(tíše a chvějíc se).

Proč jste nepřišel dřív?

WANGEL.

Ellido!

ELLIDA

(bouřně).

Ach — jak mne to táhne a vábí a láká — kams do neznáma! Všechna moc moře je v něm, v něm jediném!

(Cizinec překročí plot.)

ELLIDA

(se skryje za Wangla).

Co to? Co chcete?

CIZINEC.

Vidím — poznávám to z tvých slov, Ellido, — mne že konečně přece zvolíš.

WANGEL

(stane proti němu).

Mé ženě nenáleží, aby zde volila. Na mně jest, abych za ni volil — abych ji chránil! Ano, abych ji chránil! Neodeběřete-li se odtud — z této země — a to navždy a na dobro — víte-liž, čeho se můžete nadíti?

ELLIDA.

Ne, ne, Wangle! Ustaň!

CIZINEC.

Co mi můžete udělat?

WANGEL.

Mohu vás dát zatknouti — jako zločince!  
V okamžení! Ještě nežli dojdete na loď! Vímt  
já předobře o té vraždě v Skjoldvikku.

ELLIDA.

Ach, Wangle, — že ty —!

CIZINEC.

Nadál jsem se. Pročež — (vyjme z náprsní kapsy  
revolver) — pročez jsem se opatřil tímhle.

ELLIDA

(se vrhne před Wangla).

Ne, ne — nezabíjejte ho! Raději zabte  
mne!

CIZINEC.

Tebe ani jeho. Toho se nestrachuj. Mám  
jej pro vlastní potřebu. Neboť chci žít i ze-  
mřít zcela svobodně.

ELLIDA

(stále rozčilenější).

Wangle! Nechať ti řeknu, aby to slyšel

i on! Můžeš mne tu věru zadržet! Máš moc  
i pomůcky! A zajisté to chceš udělat! Ale  
mé duše, — mých myšlenek, — vši té lá-  
kavé touhy a žádosti — toho všeho spoutat  
nemůžeš! Toť bude bažit a bouřit — ven do  
neznáma, pro něž jsem byla stvořena, — a  
jehož jsi mne pozbavil!

WANGEL

(s tichou bolestí).

Vidím to, vidím, Ellido! Každým krokem  
mi unikáš. Touha po neobmezenu a neko-  
nečnu — a po nedosažitelnu — pudí tvého  
ducha a zapudí na konec v čiré temnoty.

ELLIDA.

Ach, ano, ano, — cítím to nad sebou —  
jako van černých, němých perutí!

WANGEL.

Až tam to nesmí dospěti. Není pro tě ni-  
jaké jiné záchrany. Jáť jí věru neznám. A proto  
— proto — ruším koupi tímto okamžením. —  
Teď je ti tedy možno zvolit svou cestu —  
s úplnou — úplnou volností.

ELLIDA

(upírá naň chvíli oči, jakoby byla řeči pozbyla).

Je pravda, — pravda, — co povídáš? My-

slíš to — řekl's to z nejhlubšího nitra srdce svého?

WANGEL.

Ano, — z nejhlubšího nitra zmučeného srdce.

ELLIDA.

A je ti to možno? Můžeš to dopustit?

WANGEL.

Ano, mohu. Mohu — protože tě tak vroucně miluji.

ELLIDA

(tíše a chvějíc se).

Tak blízkou — tvému nitru blízkou — jsem se ti tedy stala!

WANGEL.

Léta a společný život to způsobily.

ELLIDA

(sepne ruce).

A já — já toho vůbec nepostřehla.

WANGEL.

Tvoje myšlenky braly se jinudy. Ale teď, — teď jsi mimo všechnu souvislost se mnou

i s mým vlastnictvím. I s mou rodinou. Teď může tvůj vlastní — tvůj opravdový život — zase pravou dráhu nastoupit. Neboť teď lze ti volit zcela volně. A na tvou vlastní odpovědnost, Ellido.

ELLIDA

(chopí se za hlavu a upírá oči v před, směrem k Wanglovi).

Volně a — a na vlastní odpovědnost! Také na vlastní odpovědnost? — V tom — v tom záleží síla obratu!

(Na loď zvoní po druhé.)

CIZINEC.

Slyšíš, Ellido! — Zvoní po druhé. Nuže, pojd'!

ELLIDA

(se k němu obrátí, upřeně naň pohlédne a řekne mocným hlasem).

Od této chvíle už s vámi nikdy a nikdy nepůjdu.

CIZINEC.

Nepůjdeš!

ELLIDA

(se zavěsí na Wangla).

Ó, — už tě nikdy a nikdy od této chvíle neopustím!

WANGEL.

Ellido, — Ellido!

CIZINEC.

Je tedy po všem?

ELLIDA.

Ano! Na všechny časy!

CIZINEC.

Vidím to, vidím. Co si je zde mé vůle silnější.

ELLIDA.

Vaše vůle nemá již tolik moci nade mnou. Jste mi mrtvým mužem — jenž se vrátil z námoří. A zas tam odejde. Ale nemám z vás už hrůzy. A nic mne už nevábí a neláká.

CIZINEC.

S bohem, paní! (Překročí plot.) Tímto okamžikem jste mému životu — leda ztroskotáním, z něhož jsem vyvázl.

(Odejde na levo.)

WANGEL

(hledí na ni chvíli).

Ellido, — tvá duše je samo moře. Má odliv s přílivem. Kterak že nastal ten obrat?

ELLIDA.

Ach, což nechápeš, že nastal, — že musil nastati — tímž okamžikem, kdy jsem směla volna voliti?

WANGEL.

A to neznámo — tě už nevábí a neláká?

ELLIDA

Nevábí mne a také neděsí. Mohla jsem v to neznámo nahlédnout — mohla jsem v ně vejít — kdybych sama byla chtěla. Vždyť jsem si je mohla zvoliti. A proto jsem se ho dovedla zřící.

WANGEL.

Počínám tě pozvolna chápat. Myslíš i cítíš obrazně — a zřejmými představami. Tvým chtivým toužením po moři, — čímsi, co tě lákalo a vábilo k němu, — k tomu cizinci — tím se vyjadřoval pud za svobodou, jenž se v tobě probudil a vzrostl. Nic jiného to nebylo.

ELLIDA.

Ach, ani nevím, jak odpovědět. Tys mi však byl dobrým lékařem. Nejen že's nalezl

pravý lék — ty ses i troufal užiti toho jediného léku, jenž mne mohl uzdravit.

WANGEL.

Ba, ba, — my lékaři troufáme si tolik, je-li svrchované nebezpečí. — Teď však se vracíš ke mně, Ellido?

ELLIDA.

Můj drahý, věrný Wangle — ano, teď se k tobě vracím. Teď mohu. Neboť teď se vracím k tobě volna — dobrovolně — a na vlastní odpovědnost.

WANGEL

(na ni vroucně pohlédne).

Ellido, Ellido! Ach, pomyslí-li, že lze nám teď oběma žítí zcela navzájem —

ELLIDA.

— a za společných vzpomínek životních. Tvých — i mých.

WANGEL.

Vid', vid', má drahá!

ELLIDA.

— a oběma našim dětem, Wangle.

WANGEL.

Naším, povídáš!

ELLIDA.

Jež nejsou mámi vlastními, — ale jichž si dobudu.

WANGEL

Naším —! (Radostně a spěšně zlobá její ruce.) Díky, — neskonalé díky za to slovo!

(Hilda, Ballested, Lyngstrand, Arnholm a Boletta přicházejí zleva zahradou.)

(Současně vyjde zástup městské mládeže a výletníků venku po pěšině.)

HILDA

(polohlasně Lyngstrandovi).

Koukejte, koukejte — ona a tatínek vypadají jako snoubenci.

BALLESTED

(jenž to zaslechl).

Je čas léta, slečinečko!

ARNHOLM

(hledě k Wanglovi a Ellidě).

Anglická loď jede.

BOLETTA

(jđouc k plotu).

Odtud lze ji nejlíp uvidět.

LYNGSTRAND.

Letos jede naposled.

BALLESTED.

Sundy se nám zavrou záhy, povídá básník.  
Je to smutné, paní Wanglová! A teď i vás  
na nějakou dobu ztratíme. Slyším, že prý  
zítra odjedete do Skjoldvikku.

WANGEL.

Ó ne, — sešlo s toho. Dnes večer jsme  
se spolu jinak rozhodli.

ARNHOLM

(hledě střídavě na oba).

Aj — skutečně?

BOLETTA

(jđouc do popředí).

Tatínku — opravdu?

HILDA

(postoupí k Ellidě).

Ty přece zůstaneš u nás?

ELLIDA.

Zůstanu, má zlatá Hildo, chceš-li mne tu  
mít.

HILDA

(zápasíc s pláčem i smíchem).

O — ptáš se — chci-li —!

ARNHOLM

(Ellidě).

Věru, toť je překvapení —!

ELLIDA

(se usměje, vážně).

Nuž hleďte, pane Arnholme —. Vzpomínáte  
si, o čem jsme včera mluvili? Stane-li se  
člověk pozemským stvořením, — nemá už  
kudy nazpátek — k moři. Ani k námořskému  
životu.

BALLESTED.

I toť je to na puntík jako s mou mořskou  
žínkou!



## ELLIDA.

Bezmála je.

## BALLESTED.

Leda s rozdíllem, že mořská žínka — ta tím zahyne. Kdežto lidé — se aklam — akli — matisují. I ba, ba, věřte mi, paní Wanglová, ti se dovedou ak — kli — mati — sovat!

## ELLIDA.

Ano, dovedou, pane Ballestede, jsou-li volní.

## WANGEL.

A na vlastní odpovědnost, drahá Ellido.

## ELLIDA

(rychle, podává mu ruku).

Toť je to.

(Veliký parník odjíždí tíše fjordem. Poblíž na pevnině zní hudba.)



## SVĚTOVÁ KNIHOVNA IDLE OBSAHU

- Aho, Dvě čínské povídky 54.  
 Kniha o Finsku 209.  
 Alarcón, Trifohý klubok 424-425.  
 Aldrich, Tragedie stillwaterská 44-6.  
 Sábská královna 393-395.  
 de Amleis, Albert 4.  
 Anderson, Pohádky a povídky I, 302-4. II, 373-376; III, 430-433.  
 Andrejev, Tři povídky 544.  
 Rozum 679.  
 Gubernátor 977.  
 d'Annunzio, Nevinný 137-161.  
 de Ajus, Amor a Psyche 688.  
 Arabes, Akrobati 30-31.  
 Etiopijská lilie 116-119.  
 Newtonův mozek 65.  
 Balzac, Eugenie Grandetová 170-2.  
 Gobseck 827.  
 Baškircevnová, Denník I, 560-65. II, 704-713.  
 Baudelaire, Malé básně v próse 233-234.  
 Bettramielli, Tři povídky 777.  
 Björnson, Absolonovy vlasy 41-42.  
 Blaumanis, Lotyšské povídky 799-800.  
 Bobrov, Tři malé dívky 203.  
 Bródy, Sněženka 36.  
 Herecká krev 265-267.  
 Buddhistské pohádky 798.  
 Carmen Sylva, Utrpení na poz. pouť 204-5.  
 Cervantes, Don Quijote I, 101-9; II, 123-31.  
 Poučné povídky 317-319.  
 Novelly 324-326.  
 Dvě novelly 330-332.  
 Constant, Adolf 305-306.  
 Ceppés, Henrietta 132.  
 Čech, Jestřáb kontra Hrdlička I, 82.  
 Čechov, Mužci 40.  
 Nudná historie 434.  
 Povídky 341.  
 Na šestce 377.  
 Humoresky 392.  
 Step 515-516.  
 Smutné povídky I, 795-797.  
 Smutné povídky II, 854-855.  
 Čirkov, Tuláček 489-490.  
 Daudet, Rosa a Nineta 51-52.  
 Dickens, Klub Pickwickův I, 62-64; II, 70-74; III, 82-85; IV, 87-89.  
 Koleba 55.  
 Tři vánoční povídky 244.  
 Ebner-Eschenbachová, Na rámečku a ve vsi 320-321.  
 Nevěrec? 662-664.  
 Tři novelly 631-632.  
 Ellen-Palin, Buharské pov. 723-724.  
 Erben, Vzhnané báje I, 101-102.  
 France, Perleťové pouzdro 1043.  
 Franko, Boa constrictor 28-29.  
 Hallčské obrázky 625-627.  
 Gobineau, Asijské novelly I, 445-446; II, 452-453; III, 456-457.  
 Goethe, Utrpení mladého Werthera 192-3.  
 Gomulicki, Novelly a skizy 276.  
 Goncourtové, Renata Maupernova 135-7.  
 Gorkij, Čtyři povídky 245-246.  
 Kresby a povídky 242-243.  
 Povídky 266-268.  
 Hálek, Muzikantská Liduška 436.  
 Tři povídky 439-441.  
 Hansson, Tři novelly 97-98.  
 Harle, Cressy 32-34.  
 Kalifornické povídky 731-734.  
 Puritánka 475-476.  
 Hauff, Pohádky I, 366-369; II, 467-471.  
 Havlasa, Tiché vody 597-599.  
 Heribes, Tajemst. strýce Jossia 94-6.  
 Hoffmann, Malý Zaches 236-237.  
 Slečna de Scuderi 725-726.  
 Zlatý hrnec 551-552.  
 Chateaubriand, Atala, René 77-78.  
 Christenová, Ze života 919-920.  
 Irwing, Nácrtý 399-400.  
 Janitschek, Válmecním žár 841-843.  
 Jihoamerické povídky 775-776.  
 Jirásek, Filosofova historie 22-23.  
 Jørgensen, Tráva 778.  
 Kallier, Sedm legend 386-387.  
 Kleiland, Novellety I, 221-222; II, 225-26.  
 Elsa 301.  
 Klipping, Několik povídek 150-151.  
 Kobylaňská, Maloruské novelly 527-528.  
 Kovalevská, Upomínky z dětství 103, 100.  
 Nihilistka 653-654.  
 Kozarac, Dvě povídky 121-122.  
 Krasňski, Letní noc 791.  
 Kuprin, Moloch 822-823.  
 Tři povídky 832.  
 Lagerlöfova, Poklad p. Arne 487-8.  
 Jerusaleim, 850-853, 859-862.  
 Leontjev, Pembe 342.  
 Léskov, Nesmrtelný Golovan 412.  
 Spravedliví 815-816.  
 Lier, Píseň míru 178-180.  
 Loti, Aziyadé 380-382.  
 Ludwig, Meri nebem a zemi 56-58.  
 Macha, Cikáni 38-39.  
 Mackay, Poslední povinnost 336-337.  
 Albertis Schnella zaniknutí 422-423.  
 Mamin-Sibirjak, Sibiřské povídky 601-2.  
 Matavulj, Belehradské povídky 741-750.  
 Maupassant, Dědictví 162-163.  
 Sám a sám 252-254.  
 Sesiry Rovněvy atd. 757-728.